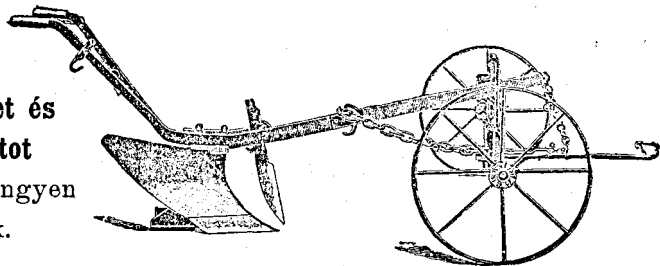

ERDÉLYI GAZDA

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha
a hirneves és csakis eredeti „Bächer-féle egytetemes
aczel-ekéket és váltó hegyi ekéket
vásárolja.

A Bächer-féle ekék úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében
minden más gyártmányt felülmúlnak és tökéletes munkateljesítés tekintetében kiválóak.

Árjegyzéket és
árajánlatot
készséggel ingyen
küldök.

Bächer Rudolf kizár. ekegyára raktára.

Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**, Budapest, VI., Nagymező-utca 68. 1266

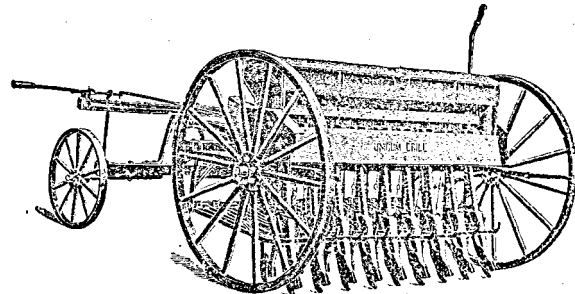
A Melichar-féle cs. és kir. szabadalmazott
„UNICUM DRILL“

(sik és hegyes talajnak)

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezet, kevés vonóerősükséglet, pontos szabályozhatóság mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 év óta 23,000 „Unicum Drill“ vetőgép van forgalomban.

Ábrás leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:

Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjék gazdaságainál az „UNICUM DRILL“ iránt.

Melichar Ferencz, csász. és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
BUDAPEST, Váci-körút 63. szám
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak

Locomobil és göcsépi-gép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig,
Észimakezalások, járgány-csaplógépek, lóhőre-csaplók, tisztító-rosták,
konkolyozók, kaszáló- és szatógépek, eszénagyűjtők, doronák,
„COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók,
szecskavágók, répvágók, kukorica-moraszók, darálók,
őrli-malmok, egytetemes aczel-ekék, 2- és 3-vasú
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.
Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

1242

Májerszky Barnabás

gépgyáros Nyiregyházán

készít sok évi tapasztalatok nyomán mint specialista

Viznyomásu olajsajtókat,

Olajmagzúzókat egyszerű s több hengerrel,

Olajmagpörkölőket gőz- és tűzfűtésre,

Olajfinomító gépeket s az olajgyártással kapcsolatos minden berendezést.

Eddigi kivétel 131 telep üzemben. 1093

Raktáron kijavítva több lokomobil van jutányos áron eladó.

HERMANN E.

VARRÓGÉPEK!

Varrógép és kerékpár nagy raktára
Kolozsvár, Egyetem-utca 6.

Ujjonnan berendezett mechanikai műhelyemben minden mechanikai javítások olcsón, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Egy valódi családi Singer varrógép himzőkészülékkel ellátva 30—50 forintig. Egy karikahajós 65—80 forintig. Egy Central Bobbin 86—90 forintig. Eredeti Hove C. Wheler & Wilson D. 12, Manufacturing & C. New-York, Balkara Cylinder stb. A varrógépek kedvezménye: Heti vagy havi részletfizetésre is vásárolhatók.

Gépeimért 10 évig felelek.

Egy új kerékpár angol villával 70—90 forintig. Kerékpár köpeny 4—6 forintig. Kerékpár tömlő gumi 2 forint 30 krtól 3 forintig. Kerékpár csengő 35 krtól 1 forint 50 krtól. Kerékpár acetilén lámpa 2 forint 50 krtól 5 forintig stb.

Csakis készpénzért. 1109

A szemétkben is kincset lelhetnek mindazok,

kik megismerkednek az országsherte elismert, kitünő szerkezetű és legolcsóbb, eredeti „Kalmár“-féle gabonatisztító gépek és rosták sokoldalú előnyivel. — Sziveskedjen vagyongyűjtés céljából ezen kiváló magyaryártmány legújabb ingyen árjegyzékét kérni:

Kalmár Es. utóda

különleges terménytisztító gépgyárából, Kódmezővásárhelyről, melynek áttekintése után tisztában lesz Ön a dolog valódiságával.

1274

Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kitüntetve!

Léber Gyula első erdélyi sodrony-szövetfonat, kerítés és ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439. szám.

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéséhez gépfonatait, dísz-kerítéseit és diszkapult,

továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő- és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok) 1168.

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. T.

Iroda és gyár: Budapest, VI., Lomb-utca 11.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!

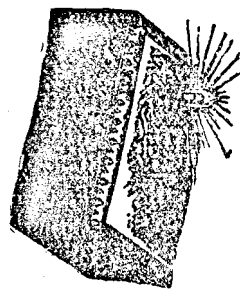
Tehenészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetkezetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 600 első díj!!!

Évi gyártás kb. 80,000 Alfa separator.

Árjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk. 1018.

Figyelem!
Árjegyzékek ingyen! Alapítva 1888.
Villamos kézi- és zseblámpák
fényszóróval

turisták, vadászok, katonatisztek, föld-birtokosok, gyógyszerészek, droguisták, bányák, lelkesek, vidéki orvosok, utazók és skikorsolyázók részére, akkumulátorokkal és száraz batteriákkal két-tíz órás égőképességgel.

Telefonok, távirókészülékek, izzólámpák, indukciós apparátusok, világító elemek.

Neumann József Vilmos
elektrotechnikus 1290
WIEN, IX./4. Sechschimmelgasse 14. sz. Félémelet 12.

MIKROSOL

a legjobb és leghatásosabb szer

— fagomba, falmállás, —

nyálka és penészgomba,

valamint ezek okozta nedvesség és dohos levegő ellen. Szagtalan, nem maró, nem fest.

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak körében a legjobban bevált. — Kitűnő bizonylatok.

Egyedüli gyárosai: Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

1036. II.

Hirdetmény.

Az első kecskeméti szőlő- és gyümölcstermelő szövetkezet közhírré teszi, hogy 300 holdas Immunis talaju telepén

termelt csakis elsőrendű sima szőlővesszőket, egyes fajokból, míg a készlet tart két éves gyökereket is — a folyó évi ültetési időnyre, továbbá kiváló szép kajszin barack, alma, körte, szilva, meggy, cseresznye, őszi barack, birs, ojtott eper, különféle diszfák, cserjék, spárgatöveket, kiváló szép szamócsatöveket ajánl a legjutányosabb áron.

Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldünk.

Első Kecskeméti Szőlő- és Gyümölcs-termelő Szövetkezet.

1293

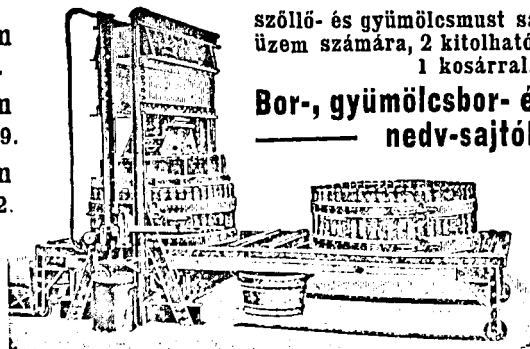
Hydraulikus sajtók

Arany érem
Szeged 1899.

Arany érem
Budapest 1899.

Arany érem
Pozsony 1902.

hydraulikus
sajtóert.
1299

szőlő- és gyümölcsmust sajtolásra a nagy üzem számára, 2 kitölhető kosárral vagy 1 kosárral.

Bor-, gyümölcsbor- és gyümölcs-nedv-sajtókat

kézihajtásra
Hercules-nyomóerő-szerkezettel, fa- vagy vastá-nyírral.

Gyümölcs- és szőlő-örlőket, bogozógépeket

Gyümölcs-aszaló-készülékeket gyártanak és szállítanak jótállás mellett, mint különleges-
séget a legújabb szerkezetben **MAYFARTH PH. és TA., BÉCS, II/1.**

különlegességgel gyár gyümölcsértékesítési gépekben.

— Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Megrendelések idejekorán kéretnek. —

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDATISZTI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Az előfizetéseket

kérjük megújítani!

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Gazdatisztek gyakorlati vizsgálata. <i>Éber Ernő.</i>	163
Egy bérlet története. <i>Móssa Attila.</i>	164
Az elvermelt répa rothadása. I. <i>Barna Balázs.</i>	166
Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai. XXII.	166
Hogyan etessük a baromfit, hogy jó tojók legyenek. I.	167

Tárca:

Óriások törpe unokái. <i>Krenedits Ödön.</i>	164
--	-----

Kisebb szakközlemények

Egyleti élet:	
Az Erdélyi Gazdasági Egylet igazgató-választmányi ülése.	168
Kormányintézkedések.	169
Vegyes közlemények.	169
Piaci és vásári ártudósítások.	170
Hirdetések	

Jobb és megbízhatóbb gazdasági és kerti magvakat

nem ajánlhatunk,
mint a minőket

30 év óta szállít

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udv. magkereskedése

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,
VI. ker., Andrassy-út 23. szám.

226 oldalra terjedő új képes
árjegyzékét kívánatra ingyen
és bérmentve küldi.

1002

Gazdatisztek gyakorlati vizsgálata.

Az oklevéllel nem bíró gyakorlati gazdatiszteknek képesítő vizsgálat után az oklevelesekkel való egyenlőségét bizonyos előfeltételek mellett és a vizsgálat célirányos szervezése mellett magunk is helyesnek és kívánatosnak tartottuk. Ez az intézmény most már a megvalósulás stádiumában van. A *Gazdatisztek Lapja* március 16-i számában a földmivelésügyi miniszter vizsgatervezetét a következőkben közli:

A gazdatiszti gyakorlati vizsga célja az oklevéllel nem bíró gazdatiszteknek oly vizsga letételére módot nyújtani, amelynek alapján az 1900. évi XXII t.-c. 25 §-ában felsorolt birtokokon az 1906. év után is akadálytalanul alkalmazhatók legyenek. A vizsgát csakis azon nem-okleveles gazdatisztek tehetetik le, akik 1901. május 1-je előtt *legalább 5 évi szolgálót* (gazdasági gyakorlatot) igazolni képesek. A vizsga anyagát a *növénytermesztés, állattenyésztés, jóságkezelés és berendezés* keretében vágó kérdések fogják képezni.

A képesítő vizsga a *debreceni* és esetleg más m. kir. gazd. tanintézetnél e célra kiküldött *»vizsgáló-bizottság»* előtt tartatik meg. A vizsgáló-bizottság áll a gazd. tanintézet igazgatójának elnöke alatt az üzemtani, növénytermesztési és állattenyésztési tanszék tanárainból és három gyakorlati gazdából. A vizsga eredménye fölött a 6 bizottsági tag szavazata (esetleg az elnöké) végérvényesen dönt. A nem megfelelő eredménnyel vizsgázott jelölt újabb vizsga letételét nem kérelmezheti.

A vizsga letételének engedélyezését kérelmező folyamodvány legkésőbb *f. évi augusztus hó 31-ig* küldendő be a *debreceni gazdasági tanintézet igazgatóságához*. A képesítő vizsgáért 35 korona vizsgadíj fizetendő. Aki a vizsgát jó eredménnyel letette, arról a vizsgáló-bizottság által aláírt bizonyítványt kap.

Nincs okunk kételkedni abban, hogy ez az ismertetés megfelel a miniszter tervezetének, de mégis szinte hihetetlennek tartjuk azt, hogy a földmivelésügyi miniszter a képesítő vizsgálatot egyenesen a *debreceni* gazdasági tanintézethez utalja és más gazd. tanintézetnél csak *»esetleg»* fognak vizsgáló-bizottságot szervezni. Nem hihetjük, hogy a miniszter tervezete ezt így kontemplálja, mert hiszen az képtelenség, hogy az ország minden vidékéről, talán Csikból, talán Máramarosból, vagy Tolnából vizsgázni akaró gazdatisztek megfelelhesse a *debreceni*

tanintézet tanárainak és az ott megbízott három gazdának akkor, ha az a vizsgálat csakugyan olyan lelkiismeretes és gyakorlati lesz, mint a milyennek lennie kell. Az ilyen intézkedés már elvi szempontból is kockázatosná azt az eredményt, melyet méltán várhatunk a vizsgálatról.

Teljesen elősmerjük azt, hogy a képesítő vizsgálatnak nem arra kell irányulnia, hogy a jelentkező gazdatisztet *csak* annak az országrésznek a gazdasági viszonyaira való tekintettel egzaminálja meg, melyben éppen van, hanem *általános* gazdasági tudásáról kell meggyőződnie. De hát hol van a garancia arra, hogy éppen a debreceni gazdasági tanintézet tanárai fognak fölül-emelkedni a különlegesről az általánosig? És miért kell föltételezni azt, hogy más tanintézetek szaktanárai nem tudnak olyan kérdéseket tenni a megvizsgázandó gazdatisztekhez, melyekből annak általános tudását ítélhetik meg? Nem láthatjuk be tehát, hogy a képesítő vizsgálatot miért csak egy gazdasági tanintézetnél és miért éppen csak a debreceni gazdasági tanintézetnél lehet majd letenni. Érthető lenne, ha az egy kiválasztott hely a magyar-óvári gazdasági akadémia lenne, azért is, mert ez legmagasabb rangú gazdasági iskolánk és azért is, mert az hazánk legintenzívebben művelt részén van. Az elméleti tudást tehát az akadémia tanárai talán megtudnák olyan jól ítélni, mint a debreceni, vagy más gazdasági tanintézet tanárai. Azonkívül, hogy az akadémia az ország középpontjától távol van, talán más szempontok is vannak, melyek az akadémiát ezen vizsgálatról elütik.

Világosan áll előttünk: *egy* gazdasági iskola tanárai elé, legyen az akár a magyar-óvári akadémia, vagy a debreceni gazdasági tanintézet, a vizsgázókat mind odautasítani, az nem lenne méltányos és célhoz vezető dolog. Mert vagy fölteszszük és azt kívánjuk, hogy a vizsgáló-bizottság az általános gazdasági tudást fogja mérlegelni és akkor nincs miért ezen föltevést és kívánságot csak a debreceni tanintézethez fűzni; vagy pedig azt tartjuk, hogy a vizsgáló-bizottság tagjai az illető gazdatisztek általános tudását a működési területén szerzett külön-

Legmegbízhatóbb vetőmagvak
beszerzésére ajánljuk a
Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét
Budapest I. alkotmányutca 31

(1006.)

leges tudásából is meg tudja majd itélni és akkor meg eo ipso kívánatos az, hogy *minden* gazdasági tanintézetünknel szervezzék a vizsgáló-bizottságot. Amellett, hogy ez elvileg is a legjobb megoldásnak látszik, azon praktikus szempontból is legjobb, hogy az egyes, távolabb eső országrészek gazdasztjei is könnyebben férhetnek így a vizsgálathoz.

Ismételjük: elősmerjük annak a szükségességét, hogy a vizsgálatra jelentkező gazdatisztek általános tudásukra vizsgál-tassanak meg; de ha a vizsgálat anyagát nézzük, azt találjuk, hogy általános tudásra a gazdatisztek csak az anyag *elméleti* részét illetően lennének megvizsgálhatók, holott éppen az a cél, hogy gyakorlati tudásuk mértékéről győződjenek meg. A növény-termesztésnek, állattenyésztésnek, jószág-kezelésnek és berendezésnek meg vannak a maguk elméleti alapjai s ezt bármely gazdasági tanintézet szaktanárai bármely vidékről jött gazdatisztól megkivánhatják; ám ezen elemi elméleti tudásnál sokkal fontosabb az, hogy a gazdatisztek *gyakorlati* képzettségéről meggyőződjünk és ennek a megítélésére a gazdasági tanintézetek szaktanárait már nem tartjuk illetékeseknek, ennek megítélése a vizsgáló-bizottság gazdatisztagjai elé tartozik. És ezek a gazdatisztagok a jelentkező gazdatiszt képességeiről csak akkor fognak meggyőződhetni, ha ösmerik az illető vidék gazdasági viszonyait, ha tudják, hogy a növénytermesztés, állattenyésztés, a berendezés és kezelés az illető vidéken micsoda speciális helyzetben van. — A vizsgáló-bizottság tanárisztagjai az elméleti tudás, megkivánható mértékét bírálhatják el; a gazdatisztagok a jelentke-

ző gyakorlati érzékét, tapasztalatait, ügyességét, gondolkozásmódját ítélik meg. Távolról se javasoljuk azonban azt, hogy ez a vizsgálat két részből, egy elméleti és egy gyakorlati részből álljon, mert hiszen a jól föltett gyakorlati kérdésnek mikénti megfejtéséből könnyen lehet az elméleti tudásra is következtetni.

Az elmondottakat összegezve tehát odakonkludálunk, hogy ez a vizsgálat gyakorlati legyen s azért a főkérdéseket a bizottság gazdatisztagjai tegyék föl s ezen főkérdés keretében a tanárisztagok mellékkérdésekkel győződhetnek meg az elméleti tudásról. A gazdatisztagok a vizsgáló-bizottságba minden országrészre nézve külön neveztesse ki és minden gazdasági tanintézetnél szerveztessék a vizsgálóbizottság. Csakis így lesz lehetséges elérni azt a célt, melyért a vizsgálatot szervezni akarják.

Éber Ernő.

Egy bérlet története.

Kolozsvármegye egyik mezősi községében van egy 1000 holdas birtok, amely 1874-ben kiadatott bérbe egy — ma mezősi nagy birtokosnak.

Az évi bér volt 4000 frt és az adók fizetése. A birtokosnak volt 6 havi regale joga, amelyből kitélt az adó, ezt az akkori bérlő élvezte. Fizetett tehát a bérlő 4 forintot holdankint.

Hogy a bérlő mit szerzett, mit nem szerzett magának 6 év alatt, amíg a bérlet tartott — nem tudom, az az ő egyéni dolga, de azt tudjuk és azt konstatálni akarom, hogy a búza ára éppen azon években volt a legnagyobb. Tíz-tizenkét forint volt a rendes ár m. mázsánként sőt egy évben 14 frt volt.

1879. évvel a bérlő oda hagyta a bérletet, illetőleg 1880. április 24-én.

Ha leszállunk a geológussal az alluvial, molass, kréta, jura, trias és dias rétegeken keresztül a kőszén hatalmas rétegéhez: akkor elértünk oda, ahol a teremtés, a mi három kicsiny növényünk bölcsőjét ringatá.

Az első ezek közül a zsurló (equisetum), a melynek válfajai az erdei (arvense), a mocsári (limosum) és a téli zsurló (hiemale).

Mint gyűlöli azt a földműves, már csak azért is, mert ítása sikertelen, ha csak meg nem vonják tőle a nedvességet; akkor meghal. De nem is csuda ha meghal; hiszen mi a mi földünk és légkörünk nedvessége ahhoz képest, amilyen az akkor volt, amidőn ő született s a földet tropikus légrétegre övezte, telítve vízgőzzel és szénssal elannyira, hogy a nap csak vörös tűzgolyóként világított azon keresztül.

De „nil ad omne parte malum“! Van közöttünk házi asszony és szakácsnő is, a kik keresve keresik a zsurlót, melylyel, gazdag kovásvartartalma folytán, oly szépen lehet fémmedényt tisztítani. De nemcsak a ház körül használatos, hanem keresett cikke az asztalos, esztergályos és fémmunkásnak is.

S mi is, ha nem a gazda, hanem a szép-

Hogy mi okból, azt nem tudom, de bérlő nem akadt ezen birtokra.

Akkor a bérleteket nem keresték annyira mint most és így a bérlet ára sem volt oly magas, mint most. A kérdéses birtokot nem vette ki senki, hanem a tulajdonosnak egy ösmerőse bele ment fix administratio mellett úgy, hogy fizet évente a tulajdonosnak 3000 frtot és kap évente egy kat.-hold erdőt a saját használatára, kap 30 darab ökröt kamat nélkül és kap felszerelést a 30 ökröknek megfelelően szintén kamat nélkül, továbbá élvezi a regale jogot, amely amint említettem, 6 hónapig tartott és fedezte az adókat.

Ez az állapot tartott 6 évig, akkor a fix administratio megszűnt és ugyanazon feltételek mellett át változott az állapot bérletté. Az új bérlet ezen feltételek alatt tartott 1895. év április 1-ig.

A jelzett feltételek nem voltak rosszak és bár a búza ára már nem volt többé az, ami a 70-es években, mert 10 frtra, majd 8 frtra, később 6 frtra szállott, — az állapot mégis tűrhető volt.

Kicsi háztartás mellett, nem nyújtózkodva tovább, mint ameddig a takaró ért — meglehetett a bérlőnek élni, sőt valamit szerzhethetett is, annál is inkább, mert a lóheretermelés aranykora, a magas lóhere árak ideje ezen évekre esik.

A lóheretermelés felkarolása és azon tagadhatatlan állapot, hogy a lóhere jól is fizetett — következtében a föld örök ára felszökött, a bérletek keresettek lettek és így a föld hasznóbére is felemelkedett.

Verseny keletkezett, ki ad többet? Nagyon természetes, hogy a kérdéses földbirtokos is felszökött a hasznóbére, bár 1880-ban nem kellett senkinek. Híre ment, hogy a benne lévő bérlő nagy vagyont szerzett, mert a birtok lóhere talaj és a bér olcsó.

Persze azt nem vette senki tekintetbe, hogy a bérlő visszavonult életet élt, neki feködött a dolgának és még hozzá adható az a körülmény is, hogy gyermektelen ember volt, nem kellett taníttatnia egy vagy több gyermeket, ami napjainkban nem megvetendő kö-

AZ „ERDELYI GAZDA“ TARCAJA.

Óriások törpe unokái.

Emberi nagyságunk által elkapatva, gyakran esünk azon hibába, hogy csak azt látjuk meg, azt méltatjuk csodálatunkra, a mi nálunknál nagyobb; a sziget, az erdő s mező törpe növényzetét pedig lábbal tapossuk és nem gondoljuk meg, hogy királyi családok leszármazottjai halhatnak el ilyenkor lábaink alatt.

Érthető a szántóvetőnek türelmetlensége és bizonyos fokú gyűlölete a pipacs, buzavirág és szarkaláb iránt; ez azonban nem zárja ki, hogy más, igen kis rangúnak látszó növény iránt azon tisztelettel viseltessünk, amely azt akár jelene, akár multja révén megilleti.

Három ilyen rokonfajú kis növényről akarunk szólni, a melyek közül az első egy üldözött faj; a másik kettőt pedig mint látszólag teljesen haszonnélkülit és jelentéktelent szoktuk említeni. Pedig mindhárom mint egykoron hatalmas faóriások dédunokái: sokkal nagyobb figyelmet érdemelnének.

érzékkel bíró ember szemével tekintjük a zsurlót, azonnal látnunk kell, hogy bár a természet megtagadta tőle a szinompát, de még a virágot is: még is el kell ismernünk némi szépségét. Avagy csinosan rendezett, karcsú, körbenfutó leveleivel nem-e tetszetős, nem-e hasonlít apró, gyermekjátékba illő karácsonyfácskához? De ha talán ez a gyerekes dicséret nem hatna a fogékonytalan kedélyű emberre: maga azon tény, hogy a zsurló egyik utolsó sarjadéka, egykor a világot uraló hatalmas törzseknek, elég arra, miként az öt megillető érdekekkel és tisztelettel tekintünk reá.

Ma hiányzanak azon életfeltételek, amelyek azt évezredek előtt hatalmas fává növelték s a melyek a földfelület nagy katasztrófái által, fajrokonakkal, az asterophilottákkal együtt (mely utóbbiakat ma már csak fennmaradt fossilláik után ismerünk) a mocsaras talaj alá süllyedtek, magukkal együtt temetvén el a még rajtuk tapadó napfény melegét, hogy később, ezer és ezer évek multán, a tűzhelyen sugározta ki azon emberiség javára, a melynek születésétől őket még öt geológiai földréteg választotta el és sok ezer esztendő.

Alkalmi vétel!!! **Alkalmi vétel!!!**

**Beszterce-naszódi szép parquette
igen olcsó áron azonnal eladó**

Tudakozódni Hitelbank Áruraktáránál Kolozsvár, (pályaudvar)

rülmény. Tessék csak megkérdezni azon szülöket, akiknek módjuk van és akarják is gyermekeiket tisztességesen, a társadalmi kiválmaknak megfelelőleg neveltetni: mennyibe kerül 2—4 jó gyermek taníttatása? Hát még ha nem jó a gyermek? Mit szóljunk a szegegyebb sorsú szülőkről?!

Megkezdődött tehát a verseny a kérdéses birtoknál is és a bérösszeg lett 4000 forint. Közbe az állam megváltotta a regale jogot, az ezért járó kárpótlást meg tartotta a tulajdonos magának, a bérlőt azonban nem kárpótolta semmivel, vesztett tehát a bérlő évi 600 frtot. Ennyivel drágább volt a bérlet, de elvesztette a bérlő az egy hold erdőt is, amely az akkori viszonyok és az oda való állapotok szerint megért 400 frtot.

Tekintve a béremelést és azon veszteséget, amit a bérlő a regale jog és az erdő elvonásával szenvedett, emelkedett a bérösszeg egy évre 3000 frttal, t. i. a bér volt ezelőtt 3000 frt, most lett 4000 frt, a regale jog gyakorlata adott 600 frtot, ez elveszett, az erdő megért 400 frtot, ez is elveszett. Emelkedés tehát 150%.

Ez a nagy percentes bérösszegű bérlet tartott 2 évet.

Ekkor ismét megkezdődött a verseny, az eredmény az lett, hogy a tulajdonosnak sikerült a bérösszeget ismét emelni 300 frttal évente. 4400 frt volt ugyan a bérösszeg, de erdő cím alatt a bérlő visszakapott évente 100 forintot.

Ez az állapot tartott 6 évet, ekkor mint-hogy a tulajdonosnak is meg a bérlőnek is változtak a viszonyai, a bérlet megszűnt és a birtok házi kezelésbe vétetett.

Röviden elmondva, ez a története egy 1000 holdas bérletnek és érdekes téma arra, vajjon indokolva volt-e és általában szólva, indokolva van-e a bérösszegnek ily szerű emelkedése? mert a bérletek emelkedése és a föld örök árának emelkedése általános. Az említett példa csak egy a sok közül.

Nem megyek idegen területre, maradok ott, ahol ősemrem a viszonyokat. Maradok a Mezőségen és hogy a viszonyokkal nem ös-

merős olvasóknak ne tűnjön fel a dolog, azt mondom, hogy a Mezőségen azon időben, a melyről beszéltem, nem volt indokolva a haszonbér oly szerű emelkedése, mint ahogy leirtam. 2—3 frtos haszonbérek holdanként, általánosak voltak a Mezőségen. Indokolva volt ezen földbér azon állapottal, amely ott uralkodott.

Jól tudja azt mindenki, aki akkor a Mezőségen lakott vagy ott járt, hogy az ottani lakosok elváltak zárva a világtól, utak, vasutak nem voltak — ma már jobb állapotok vannak — a terményeket nehezen, néha se-hogy sem lehetett elszállítani, eladni. A rossz közlekedés miatt nem volt társadalmi élet, betegség esetén amig doktorhoz, patikához jutott az ember, sokszor, nagyon sokszor már késő volt.

A közgazdasági viszonyok állapota sem indokolta a béremelést, mert eltekintve a lóherétől, a többi termények árai nagyon leestek — éppen akkor, amikor a földbér emelkedett.

Emelte a bért a verseny — az egészségtelen verseny — sok új bérlőt tudok, aki nagyobb ígérettel kiterítte a régi bérlőt, aztán 1—2 év múlva bele bukott a bérletbe. Nagyon természetes ez a következmény, mert hiszen az a bérlő, aki 10—20 évig tart egy birtokot bérbe, aki ősméri azon földnek minden talpalatnyi részét, ha csak kitud jönni bérletével: nem hagyja oda azt kedvtelésből. Holmiinak elhurcolását, befektetésének eladását, kicserélését vagy átvitelét más bérletbe nem szívesen teszi és csak az utolsó kényszernek, az elviselhetlen bérösszegnek hódol meg és megyen tovább.

Ezen elvnek tulajdonítható az, hogy a fentebb leirt béremelés egy birtokban egy bérlővel megtörténhetett.

A gazdaember conservatív gondolkodású, nehezen lehet változni, inkább tűr és hallgat, amig lehet.

Nehogy elfogultnak mondjon valaki, összehasonlítást teszek a mezősegi és a Szamos-Marosmenti bérletek között.

A Szamosmentén, ugyisintén a Maros mellett is tudok számtalan bérletet, a hol holdjáért 5—8 frtot adnak, ez a rendes állapot. Igaz, hogy van 12—14 frtos föld bérlet is, de ez nem rendes állapot és ez a magos földbér megbosszulja magát.

Maros-Vásárhely környékén a cukorrépa-termelés 14 frtig verte volt fel holdanként az árendát, de mi lett az eredmény: bukás.

Hol áll már most a Mezőség az említett 5—8 frtos, rendes állapotú bérrel szembe? Itt jó utak, vasutak vannak, városok közel vannak: a Mezőségen ezekből semmi és még hozzá a termőerő is nagyobb a vizek mentén mint a Mezőségen.

Továbbá a Mezőségen a föld kötött volta miatt, a hegyek és a rossz utak miatt sokkal több, mondhatom 2-szer akkora ígás erő kell, mint a vizek és jó utak mentén. Ezen állításomat bővebben felesleges indokolnom, látható az messziről. A mezőségen 4—6 ökör viszi az ekét, ha az ember jó szántást akar csinálni, a vizek mentén 2 ökörrel lehet tisztességesen dolgozni, szántani, fuvarozni, 4 ökör itt a kettős ekét viszi pompáson. Bizony nagy különbség ez a befektetést illetőleg. A Mezőségen több igáserő kell, persze több cseléd is, mint a vizek mentén, ahol jó utak vannak és a föld könnyen művelhető. Jó utak, vasutak mentén a kereskedők felkeresik a gazdát és igen gyakran otthon csinálják meg a vásárt, a Mezőségen, ahol sem utak, sem vasutak, a kereskedő nem utazik, itt a gazda keresi fel a kereskedőt és a gazdának 1—2 napjába kerül, amig a várost megjárja, ahol terményeit eladhatja. Persze ezen idő alatt költ magára, a lovára, a kocsisára.

Ezek után látható, hogy a Mezőségen nincsen indokolva az árenda emelkedése és ha mégis megtörténik, az az egészségtelen versenynek köszönhető.

Mózsás Attila.

A zsurló szénfejtés alkalmával kerül eredeti, ősi alakjában a fölszínre s a természet-tudósok már régen összerakták a darabokból magát az egész ősi fát, melynek alakja kétségtelenül bizonyítja, hogy a mai zsurlónak dédapja volt.

A másik, ha nem is annyira gyűlölt, de nagyon jelentéktelennek látszó növény a korpafű (lycopodia), melynek sárga porát jól ismeri a köznép s nyílt sebekre gyógyírként használja, míg a vegyész, színházakban a vilámlást utánozza elégetése által.

Talán ezt a villámot is abból a szerte-len, háborgó légkörből hozta magával a multból, amidőn két faja, úgymint a sigillárok és lepidodondrák, az őserdők leghatalmasabb, harminc-negyven méterre felnyúló fáit képezte és ezer- és ezerszámra, amint akkor az erdőben csoportokban állottak: találjuk őket ma elsüllyedve, mint szenet a föld alatt.

Azonosságukat a mai korpafűvel, leginkább a pikkelyalakú levelek s a lehullott ágak helyén képződő és csigamenetben futó bemélyedések bizonyítják a természet-tudós előtt.

A halványzöld kis növényt, amelynek eszébe jut néha nagy multja s elmereng azon

az erdők sűrű, homályos, nedves ölen: álmódosításból ma a botanizáló kis diák ébreszti fel, a midőn felrugja tövestől, mint haszon-talan giz-gaszt, amely még virágot sem hajt a szem gyönyörködtetésére s arra sem érde-mes, hogy gyűjtő dobozát terhelje vele céltalanul.

A harmadik növény a páfrány (filices), amelynek nem kevesebb, mint 250 faja élt az ősi korban, mint óriási fa.

A mai páfrányoknak nagyított alakja a pecopretis volt, nyolcvan fajával, melyből magában a szénben ötvennek a fossiliát találjuk.

A mi mai páfrányunk is az árnyékos, nedves talajt szereti, de mérsékelt égünk alatt csak törpe növény marad, míg az egyenlítő forró légkörében és páráiban néha 10—14 méter magas pálmalakú fáva is felnövekszik.

Finom csipkealakú leveleinek hátrészét barna pettyek fedik: ez a növénynek nemnélküli magja.

A szénben talált képletek nyomán, a természet-tudósok, kíváncsiságuk némi kielégítésére, már nem egyszer festettek meg kőszénkorszaki erdőrészteteket, amelyeknek képe, bár igen szép, óriási, tropikus növényéletet mutat: azért mégis ridegnek és egyhangúnak

tűnik fel úgy szemünk, mint kedélyünk révén, ha meggondoljuk, hogy ezen erdővilág sem nem illatozott, sem madárdal, sem egyéb állati vagy emberi hang nem fakadt annak ágas-bogas ölen; mert hiszen az állatvilágból, a szénkorszakban még csak kilencven fajta hal élt körülbelül a ganoidák osztályából, azonban képleteiket természetesen nem a szén között, hanem a pala és agyagrétegben találjuk; a szénben csak egyét, az amblypterus macropterusét, amely hal e szerint az erdők mocsaraiban élt. Ezeket kívül csak egy élő állat létezett még a földön, egy rákfaj, a limulus rotundatus, amely teljesen azonos a mai molukki rákkal.

A trilobeták vagyis kagylórákok családja s az ősi kagylók és korallak, melyek a világ legelső élő lényei voltak, már mint részben kihalt családok: a kőszénréteg alatt alusszák örök álmukat.

Ilyen kiszámíthatatlan nagykoruak a zsurló, a korpafű és a páfrány. Azért ne ves-sük meg őket egészen, hiszen már az aggkort is tisztelnünk kell bennük s jól tudjuk, hogy mindennek egyenlő a sorsa s még az akrobata óriás is, ha megvénül: összetöpreődik.

Kredits ödön.

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, úgymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi Irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Mária Valéria-u. 7. sz., a hová a rendelések és mindennemű kérészközlések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

Az elvermelt répa rothadása.

I.

Igen sok panaszt hallottam a közelmúltban a gyakorlati gazdáktól, hogy a takarmány répájuk egy jó része tönkre ment a vermelési idő alatt. Alkalmam volt meggyőződni arról, hogy ez a „jórész“ egyes helyeken meghaladta az 50—60% ot.

A gyakorlati gazdát, aki ősszel nagyobb mennyiségű répát vermelt el, így biztosítva állatainak a téli takarmány egyik fontos részét, alig érheti valami kellemetlenebb csaldás, mint az elvermelt répa elpusztulása. Nemcsak a termelésre fordított kiadások vesznek el, de takarmányszűk évben olyan zavaroknak lehet okozója, amelyet a gazdaság nagy pénzbeli áldozatok árán képes csak kiheverni. Előttünk fekvő dolog így az, hogy minden erőnk-ből igyekeznünk kell a répa rothadását minden elérhető eszközzel megakadályozni, vagy ha ez nem lehet, a minimumra csökkenteni.

Mielőtt azokról a módokról szólnék, a melyekkel a fenti célt elérnünk lehet, okvetlenül meg kell emlékezni, nagy vonásokban, a réparothadás eddig ismert okairól.

A rothadás okai feltétlenül mindig mikroorganizmusok, amelyek azonban nem egyúgyazon úton idézik elő az elvermelt répa tömeges megromlását. A gyakorlati gazda rendszeren csak akkor félti a répáját, ha az megfagyott. Igaz, amennyiben az ilyen répa a veremben teljes bizonyossággal tönkre megy.

Ha a szedés alkalmával, a kupacokba hányt s jól-rosszul betakart répát fagy éri, a külső burok szövetelemei, — amelyek arra vannak hivatva, hogy a belső részeket védjék — tönkre mennek, s ezen elhalt részeken át a rothadást előidéző okok bejutnak a répa belsejébe, rövid idő alatt tönkre teszik azt. Ezek az okok a talajban élő rendkívül nagyszámú rothadási baktériumok. Rendszeren nem ezek kezdik meg a pusztítás munkáját, hanem a különféle penészgombák s ezek nyomába, hogy úgy mondjam, az általok elkészített talajban vígan tenyésznek a már említett baktériumok, befejezve a penészgombák által megkezdett munkát.

E mikroorganizmusok tenyésztéséhez szükséges feltételek a veremben megvannak, annál inkább, mentől nagyobb mennyiségű fagyott répa került bele. Rendes körülmények között is a verem belsejében elég meleg van ahhoz, hogy a tenyészfeltételek e legfontosabbika, a hő meglegyen; de ha sok volt a fagyott répa, ezeknek elhalt külső szövet-részen még a vermelés első napjaiban beálló rothadási folyamat növeli a hőmérséketet s így növeli a veszedelmet is.

A fagyos répával érintkező egészséges répák zúzott, sértett részein keresztül a rothadás csirái könnyen hatolnak be s teszik tönkre azt is, amelyik nem fagyott meg. Így terjed aztán egész télen keresztül tovább a baj, s a vég az lehet, amit most a tavasszal volt alkalmam látni, hogy az egész kupacban (12—15 öl hosszú) *egyetlenegy ép répa sem volt*.

De nemcsak a fagyos répa rothad el, hanem az is, amelyik a vermelés alkalmával beteg volt.

Ma már bebizonyított tény az is, hogy a répa legsúlyosabb természetű betegségeinek okait a maggal hurcolják a talajba. Természetesen az ilyen magból kelt répák között mindig akad elég ahhoz, hogy a vermelés alatt a rothadás meginduljon, aztán a betegről az egészségesre áterjedve, tönkre tegye az egészet.

A magon elhurcolható betegségek egyikének oka egy gomba, amelyet tudományos

néven „*Phoma Betae. Frank*“-nak is ismerünk. Ez nálunk részint a répaművelési miseriák, részint az éghajlati viszonyok miatt igen nagymértékben van elterjedve s mondhatom óriási károkat okoz.

A gyakorlatban e gomba által előidézett betegséget „*fej vagy száraz rothadásnak*“ nevezik. A répanövény sziv levelei (középső levelek) előbb megsárgulnak, később megbarnulva elpusztulnak. A répa oldalain barna foltokat találunk, amelyek felülete repedezett, elparásodott. Ha e foltoknak megfelelően átvágjuk a répát, a belső szövetekbe többé-kevésbé mélyre hatoló barna foltot fogunk találni. A legtöbb répán ősszel, a szedés alkalmával 1—2 alig feltűnő folt van s ezért az ilyenek rendszeren, mint egészségesek kerülnek a verembe, ahol a rothadás megindító és terjesztői.

A beteg répák elhalt levél- és szárrészein a *Phoma* termőestei nagyszámban fejlődnek, a melyek mindenikéből megszámlálhatatlan mennyiségű spóra (a betegség továbbterjesztője) ürül ki. Ezek a talajba kerülve fertőző képességüket megtartják s ha a rossz vetéscsergő miatt ugyanazon táblába rövid időközönben kerül a répa — még ha az elvetett mag egészséges volt is — meg van a kellő alkalom a fertőzésre.

A másik betegségi ok, amint már említettem, különféle talajban élő baktérium lehet.

A vizsgálatok alkalmával minden beteg répában rendkívül nagyszámú baktériumot találunk s ezek között képviselve van a talajban élő rothadási baktériumok minden félésege. Azelőtt nem tulajdonítottak ennek valami nagy fontosságot s a baktériumokat nem tartották a betegség specialis okának, hanem úgy vélték, hogy ezek a már megbedegedett, más okok miatt tönkre ment szervezetekre a levegőből és talajból rájutva tovább tenyésznek.

Ma azonban már be van bizonyítva, hogy ez nem áll, mert sikerült egészséges szervezeteken baktériumokkal előidézni megbetegedést.

A magyar-óvári m. kir. növényélet- és kórtani állomáson ez irányban végzett kísérletek meglepő eredményeket adnak.* A beteg répából mesterséges táptalajon az összes baktériumokat tovább tenyésztették s e táptalajt kellő módon felhígítva, a répamag csiráztatás előtti áztatására használták. Másik kísérletnél nem a magot, hanem a csiráztatásra használt homokot locsolták meg a fenti anyaggal s az eredmény az volt, hogy a fejlődő csirák egy jórésze mindkét esetben megbetegedett, de ha a talajt (a homokot) fertőzték, nagyobb mérvű volt a megbetegedés.

Igy be lett bizonyítva, hogy a baktériumok is előidézhetik a répa megbetegedését s ezt nevezzük a répa „*bakteriosis*“ betegségének.

Itt a szivlevelek maradnak épen, míg a külsők tönkre mennek, megbarnulva lassanként elszáradnak. A répa összefonnyad, külső része rancos lesz (az ősszel p. o. itt a vidéken igen sok volt ilyen). Ha átvágjuk, a répa belsejében halvány barna köröket találunk a szövetelemeknek megfelelően egészen a répa közepéig.

Az ilyen nagymértékben beteg répa már könnyen felismerhető s ez nem is igen kerül a verembe, de annál több kerül olyan, a melyekben a betegség még nincsen ilyen előrehaladt stádiumban s csak a vermelési idő alatt fejlődik tovább.

Nagy vonásokban elsoroltam a réparothadás fő okait, szükséges, hogy most már

* Kísérletiügyi Közlemények 1900. III K. 3. füzet.

arról beszéljünk, miként védekezhetünk a rothadás ellen, illetve milyen módon csökkenthetjük azt a lehetőség határai között.

Barna Balázs.

(Vége következik.)

Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai.

XXII.

Az 1896-ik év nevezetes esztendeje volt a haza minden polgárának. A honfoglalás ezredik évében, az országos kiállításon kellett bemutatnunk a mivelt nemzeteknek mezőgazdasági kulturánk fejlettségi fokát. Ide összpontosult a nemzeti erő s ezt nem volt szabad, sőt nem is lett volna illő apróbb vidéki kiállításokkal csökkenteni.

Az egylet és a kiállítási szakosztály tevékenysége tehát arra irányult, hogy minél méltóbban legyen képviselve hazarészünk mezőgazdasága e nemzeti találkozóként tekintett kiállításon.

Az egylet és a szakosztály karöltve jártak el s így ebben az évben a szakosztály tevékenysége egybeolvadt az egyletével. A vezérszerepet az egylet vitte, melynek választmányi ülésein, a millenárius kiállítás ügyével már a múlt év őszétől kezdve folytonosan és behatóan foglalkozott hazarészünk gazdaközönsége.

Az egylet a gazdasági egyesületek kollektív kiállításának rendezéséhez 1200 koronával járult s e mellett megíratta a saját monographiáját és minden lehetőt megtett, hogy hazarészünk megfelelően legyen a kiállításon képviselve.

E törekvések mellett itthon az E. G. hasábjain élénk eszmecsere folyt az 1895-ik évi kiállításról megjelent szakszerű bírálat felett, s az így közre jutott cikkekben sok tanulságos adat került nyilvánosságra a magyar-erdélyi szürkemarha tenyésztése és javítása körül észlelt irányokról; tisztáztattak egyben a magyar-erdélyi szürkemarha jellegére vonatkozó nézetek is.

A fogarasi ménes fentartása és átalakítása érdekében újabb felterjesztéssel járult az egylet a m. kir. földművelésügyi miniszter elé, melylyel aztán nemcsak végelhatározásra, hanem a szükségesnek talált intézkedések megtételére is alkalmat adott az egylet a kormányoknak.

A szakosztály külön csupán két ülést tartott, az elsőt szeptember 28-án, a melynek egyedüli tárgya a fogarasi ménes fentartása és fejlesztése ügyében tett kormányhatósági intézkedések megbeszélése volt. A második ülés december 16-án tartatott meg, melyen gr. *Bánffy* György elnök azon részletesen megokolt javaslatot tette, hogy az erdélyi lótenyésztés érdekében kifejtett sikeres működés után, most már jövőre az erdélyi magyarfajta szarvasmarha tisztán való fentartása és nemesítése érdekében működjen a szakosztály.

E célból a teendőkre nézve általános program kidolgozására *Lészai Ferenc*, *Jakab László* és dr. *Szentkirályi Ákos* tagokból álló bizottság küldetett ki. Az 1896-ik évi közgyűlés megtartása pedig 1897. január 17-re tűzött ki. Határozatba ment továbbá, hogy az 1897. évi erdélyrészi kiállítás nem Kolozsváron, hanem valamelyik erdélyrészi vármegye központján tartassék meg.

Égyebekben az év folyamán sok üdvös dolog történt az erdélyrészi állattenyésztés emelésére. Így május hó 2-án tartatott meg az „Erdélyrészi Baromfitenyésztési Egylet“ alakuló közgyűlése. Az április hó 23-án tartott

Teljes
MENYASSZONYI KELENGYE
minden ár és kivitelben
kapható.

Sárga Kristóf
fehérmű, vászon és szőnyeg nagy raktára
Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

Minden fajtájú Szőnyeg, Linoleum,
Cocos és amerikai önműködő ablak-
roletták

!!! Sajt-vászon kapható !!!
1 méter 70 fillér

választmányi ülésen pedig javaslat tétetett a kolozsi gulyatelep megnagyobbítása, a kolozsvári gazdasági tanintézet pinzgauai tehénsténeke magyar-erdélyi tehénekkel való kicserélése, egy havasi tehénsténet létesítése és ezzel kapcsolatosan tejjgazdasági szaktanfolyam felállítására iránt és végül a kijelölt tenyésztésterületben a fajták tisztja vérben való fentartása és tenyésztése ügyében szigorúbb ellenőrzés gyakorlása végett. — Ezek a javaslatok az állattenyésztési szakosztályhoz tétettek át. A tenyésztésterületek kérdésében pedig sürgős felterjesztést intézett az egylet a földmívelésügyi miniszterhez.

A tenyészbika vásárok rendezése és állattenyésztési szövetkezetek alakítása ügyében részletes tanulmány jelent meg az E. G. 4. ik számában, melynek nyomán szintén igen tanulságos vita fejlődött ki és úgy látszott, hogy ebben a fontos kérdésben hamarosan kialakulnak a nézetek és rá léphetünk a tettek mezejére.

E közben a millenáris kiállításra folytak a bejelentések és az időszaki tenyészállatkiállításokról az E. G. hasábjain: közreadattak a szakszerű ismertetések.

A lókiállítást Szász István ismertette és ő, hazarészünkre vonatkozóan a következő rövid, de lehangolóan tanulságos megjegyzést teszi:

„Erdély mindössze 5 darab udvarhely-megyei kancával volt képviselve, bejelentve volt ugyan több is, de csak 5 jelent meg. Tehát szomorú valóság az, hogy hazarészünk lótenyésztése hanyatlik, bebizonyította ezt az ezredesi kiállítás is. De ne buslakodjunk most e felett a mikor mindenki örül, hanem bizzunk a költő szavaiba: „Majd jönni fog ha jönni kell“ stb. és nekem erős meggyőződés, hogy lótenyésztésünk felvirágzásában nem kis része lesz az Erdélyi Gazdasági Egyletnek, a mely már is tett üdvös lépéseket ez irányban a fogarasi ménes ügyében s bizonyára jövőben sem fog elmulasztani egy alkalmat sem, melylyel lótenyésztésünk ügyét előbbre viheti.“

A juhkiállítást dr. Szentkirályi Ákos irt. terjedelmesebb tanulmányt, melynek minket érdeklő részét a következőkben adom:

Hazánkban a tenyészjuhok osztályába felküldött összesen: 752 merinos, 148 racka (curkán), 49 cigaja, 62 húsjuh és 141 különféle keresztezésű juh.

Tehát majdnem négyszer annyi merinos volt a kiállításon, mint a curkán és cigaja együttvéve. Tudva azt, hogy ez idő szerint aligha nem több curkán és cigaja legel hazánkban, mint a hány merinos, a kiállítás eme csoportjainak számaránytalansága megiegni fogja bizonyára mindazokat, kik curkán-cigaja tenyésztésünk viszonyait nem ismerve, nem veszik tekintetbe, hogy ezeknek a juhoknak tenyésztési területei távol fekszenek a székesfővárostól, hogy a curkánok és cigajak legnagyobb része kisbirtokosok, szegény juhok gazdák tulajdona és hogy a tehetősebb a nagyobb birtokú nyájtulajdonosok túlnyomó nagy része még mindig nem *juhtenyésztő*, hanem csupán *juhtartó*, a ki többet törődik a vadaskutyáival, mint a juhnyájával, nagyobb gondot fordít a nyakraalója megválasztására, mint a szaporításra megtartandó bárányok kiválasz-

tására s a kik még mindig nem tudják, hogy nyájuk többet jövedelmez sok hírneves merinos nyájnak. Nem nemesítik, nem tökéletesítik nyájukat, abban a téves hitben élve, hogy azzal a *«paraszt»* juhval nem érdemes vesződni; azt nem érdemes kiállítani, mert hiszen *«mind egyforma az»* és aztán *«mi nézni való van azon»*?

Az erdélyi részekben még csupán egy merinos nyáj létezik tudomásom szerint, Mező-Záhon Beteg Sándor birtokán, a többi nyájak lassanként, szép csendesen eltűntek, helyet adva ismét a curkánoknak vagy pedig a cigajának. Ezért feleslegesnek tartom a merinosok csoportját részletesen ismertetni.

Hat csapattal volt képviselve a curkán-juhok oldalt álló, csigás szarvakat hordozó változata, a mi curkánunk. Feltűnést keltő szép egyforma kosokat és anyákat küldött Gróf Bánffy György zentelki nyájából, melyeknek szabályos teste, gyönyörű fürtös fehér bundája mindenkinek tetszett; a kosok a homlokfelé hajló és hegyükkel előre irányuló szarvaikkal Bosznia-Hercegovinából felküldött kitűnő curkánokhoz hasonlítottak az összetévesztésig. Egyformaságával tünt ki az erdélyi római katolikus status radnóti uradalmából küldött igen szép fehér csapat és — a kolozsvári m. kir. gazdasági tanintézet jóhírű fehér curkán nyájából is szép állatok küldettek.

Az ugynevezett népies tenyésztést 50–50 juhból álló két nyáj fehér curkán volt hivattva bemutatni, az egyiket *Háromszék megye gazdasági bizottsága*, a másikat pedig a *lipótmegyei gazdák szövetkezete* küldötte a kiállításra. Mind a két nyájat fejték is és rögtönzött estenkben feldolgozva a tejet, a sajátkészítést is bemutatták a közönségnek a maga eredeti egyszerűségében. Szürke-fekete curkánok nem voltak a kiállításon. A kik megígérték, hogy küldeni fognak és be is jelentették csapatukat, elmaradtak, kellemetlen zavarba hozva ezzel a rendezőséget.

Rendkívül tanulságos volt a cigajak csoportja. dacára annak, hogy csupán négy nyáj vett részt: *Fórizs Mihály* tatrangi nyája, a *kolozsi m. kir. állami birtok*, a *szentimrei m. kir. földmívelő-iskola* nyája és az *algyógyi földmívelő-iskola* nyája. A kolozsi nyáj éppen úgy, mint a szentimrei nyáj Fórizstól vásárolt állatokkal alapítottatott ezelőtt 6–7 évvel és valóban bámulásra méltó, a mit ez alatt a rövid idő alatt ebből az ugyan jó, de úgyszólván primitív anyagból formálni tudtak a helyes kiválasztással és jó takarmányozással. A kolozsi cigajak kitűnők, az egyik kos pedig mintaszerű állat. A szentimreieket látva, azonban alig tudtam elhinni, hogy azoknak az utódai, melyeket a brassói havasokon annak idején kiválasztani segitettem. Szabályos formájú nagy állatok, melyeket mindenki angol down juhoknak tartott. A ki ezeket a cigajakat látta, nem fogta többé álmokat tartani, a mit mostanig irtam és mondtam a cigajáról. Ha Szentimre úgy halad tovább, mint a hogy megindult, rövid idő multával joggal elmondhatja, hogy megteremtette a magyar húsjuhot.

Megelítésre méltónak tartom, hogy szakértő gyapjúismerők a cigaja-gyapjút a *fésűs gyapjúk* közé sorolják és szép jövőt jósolnak

e gyapjúnak, *oly jól tejlő és hizalmas állatokon* termelve, mint a milyenek a cigaja juhok.

Fórizs Mihály elismerést érdemel azért, mert fekete gyapjas cigajakat is küldött fel; a kolozsi nyáj intézője pedig jól tette, hogy a veres — piros — fejű és lábú cigajak közül is küldött néhány darabot, alkalmat adva ezzel a nevezetesebb utóbbiakról azt tartják a cigaja nyájtulajdonosok, hogy jobban tejlnek és finomabb gyapjúk van.

A május 15-től 19 ig tartott tenyészjuhkiállítás bíráló bizottsága a következő erdélyi tenyésztőket tüntette ki: *Rackánál: milleviumi nagy érmet* kapott gróf *Bánffy György*, *kiállítási érmet* az erdélyi róm. kath. status radnóthi uradalma és *Háromszék vármegye gazd. bizottságának* kollektív kiállításában *Fénig Vaszi*.

(Folytatjuk.)

Hogyan etessük a baromfit, hogy jó tojók legyenek.

Már egyszer megemlítettem azt, hogy Angolországban a baromfi legnagyobb része nagyon kövér. És ez az etetés leggyakoribb félreértésén alapszik. Legtöbbször azt a kérdést halljuk, hogy mennyi eleség kell a baromfinak, de mint minden ily fajta kérdésre, úgy erre sem adható kielégítő válasz. Hogy miért nem lehet erre választ adni, valami meghatározott megnevezésével, onnét van, mert a mennyiség maga roppant sok különböző körülménytől függ. De ha a majorságtól eredményt kívánunk, az azt akarjuk, hogy az év legnagyobb részében jól tojjanak tyukjaink, akkor feleletet kell kapunk e kérdésre, amit pedig csak baromfi-tenyésztő adhat. A szükséges táplálék különböző aszerint, amint nias a faj, mások a baromfi-tenyésztés körülményei és más az évszak. Első sorban függ tehát a fajtól. Pár évvel ezelőtt széleskörű kísérletezés volt Franciaországban végrehajtva, kiterjesztve egy egész időszakra avégből, hogy az egyes fajok táplálék-fogyasztását amennyire csak lehet meghatározzák. Az eredmény a volt, hogy Cochinek például, melyek nagy, nehéz madarak inkább pecsenyére való és rossz tojók 17 uncia (cca 1/2 kg.) táplálékot fogyasztottak el naponként, míg a fehér Leghornoknak (kis, fürgé állatok is kitűnő tojók) elég volt 4 3/4 uncia (cca 140 gr.) is, hogy jó egészségben maradjanak. Már így is rögtön láthatjuk, hogy mennyire képtelenség meghatározott mennyiséget megnevezni, midőn a különfeleség oly nagy, hogy egyetlen Cochinnak szükséges mennyiség több mint három Leghornnak is úntig elég. A táplálék mennyisége különbözik még a tenyésztés körülményei szerint is. Szabadban tartott állatok rendszeren kevesebb etetést kívánnak, mint azok, melyeket elzárt helyen tartunk; és itt ismét nagy a különbség aszerint, amint az elzárt hely nagyobb vagy kisebb és jó, vagy rossz a talaja. Más az minden évszakban; így a nyári és tavaszi hónapokban, midőn roppant nagy az állati és növényi élet a talajban: az állatok kevesebb etetést kívánnak, mint télen, midőn a tenyésztés szünetel és a föld szinte kihalt.

Már most hogy lehessen tudni a szükséges eleség mennyiségét? Erre csak a tapasztalat

„AGRARIA“ magyar gépforgalmi részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság resiczei mezőgazdasági gépgyáranak vezérigazgatója

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen tégelyacélekefej.

Páncélacél-kormánylemez.

Magasított azél-ekefej.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített levélcim: „Agraria“ Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgőzvény: „Agraria“ Budapest.

Tiszta acólananyag s a j á t hámorainkból.

1238

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmívelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, sakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Egygyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmúlja meg a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

felelhet. Mindenesetre meg kell időnként vizsgálni a madarakat, hogy minő állapotban vannak. Tehát sem hosszú, sem rövid időszakoként, azaz minden hónapban, vagy hat hétben. Ha nagyon zsírosak, csökkenteni, ha túl soványak növelni a táplálék mennyiségét. Szabadban az állatok ritkán hiznak el, mert roppant sokat kell az eleségért kaparniok, keresgélniök, a nagy nehézség csak akkor támad, midőn bezárva kell őket tartani. De ha a fentebb említett módon megvizsgáljuk őket időnként, könnyű lesz sem kövér, sem sovány, tehát legjobb állapotban tartani őket.

Tán annak, hogy a baromfi legnagyobb része túl kövér, az az oka, hogy a tenyésztő maga sem tudja, hogy mennyit ad nékik. Legtöbbnek közös, rossz szokása az, hogy tekintet nélkül a majorság étvágyára és a talajra, csak elébük hinti a magot. A legnagyobb része a magnak elkallódik így, ha a baromfi nem kívánja, vagy egyáltalában nem is bírja felszedgetni. Sőt már láttam egyeseket puha eleséget szórni a földre. Roppant rossz módszer ez. Az állatok tiporcolódnak fölötte, élvezhetetlenné téve azt és ha csak egy kissé is nedves a talaj, csak roppant kis része a kiszórt eleségnek marad élvezhető. Az már nem olyan nagy baj, ha a kemény magot szórjuk ki, feltéve hogy a talaj száraz és vigyázzunk arra, hogy sok kárba ne vesszen. A legjobb mód teknőből, jobban vályúból etetni. Tapasztalni fogjuk így, hogy az eleség jó részét megmentjük a kárbavesztéstől és sokkal inkább megtudhatjuk a szükséges eleség mennyiségét is. A rendszer, melynek mindég híve voltam az, hogy az elegendőnek gondolt mennyiséget vályúba tettem és legelőbb egy $\frac{1}{4}$ óráig hagytam az állatok előtt, azután elvettem előlük és csak a következő etetés idejékor eresztettem néki ismét az állatokat. Ennek több jó oldala van, melyek között találjuk azt, hogy a mennyiség könnyebben meghatározható, szabályozható, elkallódás úgyszólván ki van zárva, mert minden maradékot újra összeszedhetünk és újra felhasználhatunk. A vályú előállítás költségei alig mennek pár krajcárnál többre; ez pedig már az első hónapban bőven megtérül a megtakarított eleség árán. Mindehhez csak két darab 4—5 újni széles deszkadarab szükséges, melyeket széleiknél fogva derékszögben összeerősítünk. Ismét két darab fa körülbelül 6—8 újnira összehajtogatandó és az előbb említett két deszka mindkét végére erősítve, azt a felfordulástól óvja meg. A hosszúság persze a majorság számától függ, melyeket etetni óhajtunk belőle.

Nehézséget képez az, hogy a téli hónapokban elegendő elfoglaltságot találjunk állataink számára, mert ez idő alatt, a fogságban hajlandók a kártékonykodásra. Mindenki ismeri a lustaság következményeit és midőn a tyukoknak semmi dolguk sincs, hamar hajlandók a tolltépésre, a tojást meginni, amellet pedig túlhiznak. Még ha szabadon lehetnek is nagy baj jlyesmi, habár zárt helyen tartott állatoknál még komolyabb az ilyen nehézség. Kitünő mód és mindenkinek ajánlható az, hogy a majorságot egy «kaporó-szinben» tartjuk. Olyan félszer felét érték ezalatt. Ha rendelkezünk ilyfajta épülettel, úgy hintsük be az alját polyvával vagy alomszalmával és e közzé szórjuk a magot. Reggel csak fél adagnyi inkább lágy eledelt szórjunk a szalma közé, majd körülbelül egy fél órai időköz után szórjunk magot ugyancsak a szalma vagy polyva közé az előbbi eleség után. Ez több órai foglalatosságot ad a baromfinak és amellet mozgásra készíti. Majd ismét úgy 1, vagy 2 óra tájon valamivel több magot szórhatunk a törmelék közé, gondosván állataink több dolgáról és több gyakorlati elfog-

laltságáról. Az ilyen módon folytatott etetés jó sok dolgot hoz magával és inkább csak esős és zord idők napjaiban gyakorolható, amidőn szükség is van reá. (*Agricultural Gazette.*)

(Folytatjuk.)

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Hagymatermesztés Amerikában.** Vidékek szerint olyan különbözők a termesztés föltételei, hogy tulajdonképpen alig is lehet határozott, mindenütt alkalmazható útásításokat adni ebben a tekintetben. Én leirom azt, hogy én hogyan járok el. Ohióban fekete agyagos talajon természetem a hagymát és úgy találtam, hogy jó istállótrágyával való könnyű trágyázást nagyon meghálál. Mélyen szántok neki és úgy szeretem, hogy, ha lehet, minden évben friss talajréteget forgassak föl. A trágya alkalmazásánál gondosan kell eljárni, mert túltrágyázás rothadást okozhat. Mihelyest a szántás megtörtént, boronálok és ha szükséges, hengereltetek, mert a növény ágyának elkészítéséhez minden lehető időt és eszközt föl kell használni; olyan finom és tömött legyen a talaj, amilyen csak lehet. Miután ez a munka el van végezve, 800—1200 font (1 font = 0.45 kg.) műtrágyát szórok el. Ez a hagyma növést jelentékenyen sietteti és mintegy 20 nappal előbb érleli meg, mintha műtrágya nem használtatott volna. Szébb szint is ad ez a hagymának és a talaj általa jó kondícióban marad a következő növénynek. Mindenesetre főgondunk legyen arra, hogy a talajt úgy készítsük el, hogy a nedvességet jól tartsa meg. A vetés $\frac{1}{2}$ hüvelyk (1 hüvelyk = 3.6 cm.) mélységben történik, 14—16 hüvelyk sortávolságban, egy acre-ra (1 acre = 4046.7 m²) négy font vetőmagot használva. A fehér hagyma, tiszta fehér hagyma termesztése olyan nehéz, hogy helyette a sárga hagymát termesztjük. Mihelyest a hagyma kibújt a földből, tilyigás-kapával haladunk a sorok között, még pedig úgy, hogy minél közelebb haladjon a növény mellett. Mikor aztán kézi gyomlálás válik szükségessé, nem szabad késlekedni és a földet minden gyomtól meg kell tisztítani s ezt addig kell folytatni, míg a hagymaszárak oly nagyok és vastagok lesznek, hogy kár okozása nélkül nem lehet már a sorok közt elmenni. Mikor a hagyma sása kezd elhalni, munkához kell látni és a hagymákat ki kell huzni. A kiszedett hagymát aztán úgy kell a sorokon lerakni, hogy az egyik sor sása a másik sor hagymáját betakarja, hogy ezáltal megvédjük a naptól. Amint csak lehet, szedjük föl kosarakba és rakjuk gondosan 4—5 kosárnyi csomókba. Tíz nap mulva az eltevés, vagy elszállítás bekövetkeztetik. Eladásra persze a nagyobbak kerülnek s ez a kiválasztás $1\frac{1}{2}$ hüvelykes szitával történhetik. Rossz idő és nap hátrányosan befolyásolják a hagyma színét, azért tehát ezektől lehetőleg meg kell óvni. A leirt módon és kedvező viszonyok között 400—800 bushel (1 bushel = 36.3 liter) teremhet 1 acre földön. (*American Agriculturist.*)

+ **A csikó takarmányozásáról.** Az első években, különösen azonban első télen a csikó takarmányát kellőképpen el kell készíteni. Széna és szalma, vagy azok keveréke finom szecskává vágandó és a lisztte őrölt abrak-takarmánnyal összekeverve, forró vízbe jól beáztatandó; a takarmánymassza ezután simulékony, rossz melegvezető anyaggal letakartatik és legalább 12 órán át így tartatik s ezután lesz az föltakarmányozható állapotban. A tenyésztő főcélja csontok és izmok képzése

legyen s hogy ezt a lehető legkevesebb költséggel elérje, a takarmány fehérnyeananyagokban és húsképzőkben bővelkedjék és ne szénhidrátokban, meleg-, vagy zsirképzőkben; mert ha ez utóbbiak vannak nagyobb mennyiségben, ez az egészségre káros és petyhüdt izomhús képződését mozdítja elő. A fehérnyeananyag-táparánya se legyen azonban 1:4-en fölül. Természetes, hogy az abrakul vagy vegyítésre használt szemes termény megválasztásánál azoknak piaci ára lesz irányadó. A fehérnyeananyagok piaci ára változó aszerint, hogy az egyik, vagy másik után nagyobb a kereslet. Jól beérett zab, búza, sárgaborsó, lencse, tengeri és lenmag őrlete a következő arányban a legjobb: 1 rész zabra $\frac{1}{2}$ rész búza, $\frac{1}{4}$ rész borsó, $\frac{1}{8}$ rész tengeri és $\frac{1}{16}$ rész lenmag esék. Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a ló gyomra csak mérsékelt mennyiségű takarmányt bír el, azért tehát szükséges, hogy gyakrabban takarmányozzunk és a takarmányt előkészített és koncentrált állapotban adjuk. (*Landwirtschaftliche Zeitschrift.*)

+ **A baromfiak bélhurutjának gyógy módja.** A bélhurutot következőképp gyógyíthatjuk: A beteg állatot konyhában meleg helyre teszszük, s úgy helyezük el, hogy semmi ne zavarja, tehát lehetőleg elkerítjük valamely szögletbe.

Inni $\frac{1}{4}$ % vasvitriolos vizet kap. (1000 gramm vizre 25 gramm vasvitriol adandó.)

Enni ha tud, akkor vörös borban áztatott főtt rizst, vagy pohánkat kap. Ha nem tud, akkor tömni kell vörös borban áztatott zsemledarabakkal.

Kis golyócskát is készíthetünk részére zsemlemorzából, 3 centigramm tanninporból és kevés vajból összegyurva s ilyen babszem nagyságú golyócskát naponta 2—3-szor annyit etethetünk vele, amennyit szivesen lenyel. — Gondos gyógykezeléssel 10—14 nap alatt a súlyos bélhurutot is lehet meggyógyítani. (Baromfitenyésztés.)

EGYLETI ÉLET.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Igazgató-választmányi ülése.

— 1904. március 18-án. —

Elnökolt: Szabó József e. elnök.

Felen voltak: báró Jósika Gábor és br. Bánffy Ernő alelnökök, Sperker Ferenc, Gyárfás Endre, Lészai Ferenc, Reich Albert, Deák Ignác, Orosz Lajos, Somogyi Albert, gr. Horváth Tholdy Rudolf, br. Mannsberg Sándor, Nagy Dezső, Fodor Ferenc, br. Bánffy Ferenc, gr. Mikes Kelemen, Ugron Zoltán, Matskássy Pál, br. P. Horváth Kálmán, Benkő Mihály, br. Rothenthal Henrik, Szereday Aladár, Jakab László, br. Bornemissza Elemér, gr. Béli Ferenc, dr. Szentkirályi Ákos e. tagok és Bocsanzi László e. pénztáros.

Előadott és jegyzett: Tokaji László egyli. titkár és Éber Ernő s. titkár.

Jegyzőkönyv hitelesítésére fölkértek Reich Albert, Lészai Ferenc és Matskássy Pál.

1. Mult, február 27-i ülés jegyzőkönyve fölolvastatván — tudomásul vétetett.

2. A földmívelésügyi miniszter 8327/VII. 2. számú leirata, melyben a trágyázásra rendelt mészpor küldemények kedvezményes szállításáról értesít — tudomásul vétetett.

3. Egyleti s. titkár jelenti, hogy a hadsereg terményekkel való ellátásának ügyében folyó hó 14-én és 15-én Budapesten, a földmívelésügyi miniszterium által összehívott értekezleten az egyletet gr. Wass Béla és s. titkár képviselték és az egylet kiküldött bizott-

Szőlők rigolozását gözekekével

70 80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

1297

Timár János
Maros-Szent-Királyt.

A gözeke jelenleg megtekinthető munkaközben Alsó-Gáld, Krakkó, Czelná, Sárd szőlőhegyeiben.

sága által készített elaborátum ott előadott és beadatott. Tekintettel arra, hogy az értekezlet tanácskozással bizalmas jellegűnek nyilvánította, az értekezlet lefolyása és az egyet javaslatára részletesebben a hivatalos lapban nem közölhető le. — Jóváhagyó tudomásul vétetett.

4. Egyleti titkár előadja az udvarhely-vármegyei gazdasági egyesületnek azon beadványát, melyben kéri, hogy az *erdélyi magyar szarvasmarha* fönntartása és tisztavérben való továbbtenyésztése érdekében foglaljon állást, szerkeszzen egy szakszerű emlékiratot s ezen emlékiratot küldöttség útján terjeszse a földmivelésügyi miniszter elé. Egyleti titkár előterjeszti az emlékirat tervezetét, mely küldöttség útján lenne a földmivelésügyi miniszter elő terjesztendő. — Sperker Ferenc, Ugron Zoltán, Orosz Lajos, br. Jósika Gábor, Szereday Aladár, Jakab László, dr. Szentkirályi Ákos, elnök és előadó hozzászólásai után — igazgató válaszmány az előadott tervezetet alapul elfogadva az emlékirat megszövegezésére br. Jósika Gábor, Jakab László, Lészai Ferenc, dr. Szentkirályi Ákos és titkárból álló bizottságot küld ki, a miniszterhez menő küldöttség vezetőjéül br. Jósika Gábort kéri föl és az elnökséget megbizsa azzal, hogy a küldöttség Budapestre menetelének idejét meghatározza és az érdeklődő állattenyésztőgazdákat a küldöttségben való részvételre fölhívja.

5. A zárszámadás-vizsgáló bizottság jelentése és a folyó évi költségelőirányzat tervezete fölolvastatván — tudomásul vétetik és azoknak az Évkönyvben való közzététele határoztatik.

6. Előadatik a földmivelésügyi miniszter 1776/VI.—2. sz. leirata, melyben tudatja, hogy a gyógynövények természetésének előmozdítása érdekében tett egyleti fölterjesztés ügyében később fog határozni, a fehéregyházi kincstári birtokon gyógynövényekkel végzett kísérletekről szóló jelentést pedig betekintés végett az egylet rendelkezésére bocsátja. — Tudomásul vétetik.

7. Előadatik a földmivelésügyi miniszter 8691—VII./4. sz. leirata, melyben tudatja, hogy dr. *Wosinsky István* a sopronmegyei *Balf* kénes gyógyfürdőben munkás-szanatoriumot létesített s arra különösen a kiszagadák figyelme fölhívandó. — Tudomásul vétetik.

8. Előadatik a fogarvármegyei gazd. egylet átirata, melyben tudatja, hogy az E. G. E. által javasolt kapcsolatot elfogadja s ezen célból a további intézkedések megtételét kéri — ig. válaszmány ez irányban megbizsa az elnökséget.

9. Az alsófehérvármegyei gazd. egyesület 52—1904. számú kérésére — a május hó folyamán Nagy-Enyeden tartandó tenyészállatkiállításra 200 K. díjsegélyt szavaz meg.

10. Magyar-bikali közszégi előljáróság az ott rendezett háziipari tanfolyamért köszönetét fejezi ki. — Tudomásul vétetett.

11. Kézdivásárhely és Vidéke gazdasági egyesülete a maga és általa alapított 3 gazdákör részére kéri az egylet kiadványainak ingyenes megküldését. — Ig. válaszmány a kérés teljesítését határozza.

2. Uj tagúl bejelentett br. Bánffy Endre alapító tag. — Örvendetes tudomásul szolgál.

13. Kolozsvár város tanácsának 4570.—1903. sz. átirata az egyleti telek ügyében — elnökségnek további intézkedés végett kiadatott.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Pályázat erdősítési jutalmakra.

Az erdőtvény (1879. évi XXXI. törvénycikk) 165. §-ában körülírt kopár-, vizmosásos és futóhomok-területeken fogantatosított közgazdasági jelentőséggel bíró erdősítések megjutalmazására a folyó évben 6 (hat) nagy jutalmat, 6 (hat) elsőrendű és 6 (hat) másodrendű elismerő jutalmat tűzök ki az országos erdei alaphól, még pedig:

két egyenként 1000 koronás nagy jutalmat,

két egyenként 800 koronás nagy jutalmat, két egyenként 600 koronás nagy jutalmat, három egyenként 500 koronás elsőrendű elismerő jutalmat, három egyenként 400 koronás elsőrendű elismerő jutalmat, három egyenként 300 koronás másodrendű elismerő jutalmat, és három egyenként 200 koronás másodrendű elismerő jutalmat.

Ezen jutalmakért az érdekeltek birtokosok (bérlok) azon erdősítésekkel versenyezhetnek, amelyeket az 1879. évi XXXI. törvénycikk 165. §-ában körülírt kopár-, vizmosásos vagy futóhomokterületen állami pénzsegély igénybevétele nélkül a folyó évben (őszszel vagy tavaszszal) fogantatosítottak.

Megkivántatik azonban, hogy:

a) az 1000 koronás nagy jutalomra versenyző erdősítések egy tagban legalább 25 kat. hold terjedelműek, b) a 800 és 600 koronás nagy jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 25 kat hold terjedelműek.

c) az elsőrendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 10 kat. hold terjedelműek, és végül

d) a másodrendű elismerő jutalmakra versenyző erdősítések egy vagy több tagban legalább 5 kat. hold terjedelműek legyenek.

A pályázó birtokos a versenyre bocsátott erdősítést az első munkálatoktól kezdve a jutalom odaitélésének idejéig állandóan gondozni, a szükséges pótlásokat fogantatosítani s a létrejött erdőt a jutalom odaitélése esetén az 1879. évi XXXI. törvénycikk 2., illetve 4. §-ai szerint erdőként fenntartani és kezelni tartozik.

A versenyre bocsátott erdősítések az 1908. évben fognak a helyszínén megbíráltatni.

A jutalmak kiosztásánál az erdősítések sikere és közgazdasági jelentősége, az erdősítésnél felmerült nehézségek és az erdősítésre fordított költségek fognak irányadóul szolgálni, de figyelembe vétetnek ezek mellett a birtokos vagyoni viszonyai is.

A pályázó birtokos a jutalomra csak akkor tarthat igényt, ha a versenyre bocsátott és a jutalomra érdemesnek ítélt erdősítés a jutalom odaitélésének idejében is birtokában lesz.

Az odítelt jutalom egy harmadrésze az erdősítést teljesítő kezelő erdőtisztet (gazdatisztet vagy bérlőt) fogja illetni.

A folyó év tavaszán teljesített erdősítéseket legkésőbb folyó év július hó végéig, a folyó év őszén teljesített erdősítéseket pedig legkésőbb folyó évi december hó 25-éig kell a birtokosnak a közigazgatási erdészeti bizottságnál vagy a kir. erdőfelügyelőségénél pályázatra bejelenteni.

Pályázhat a feltételeknek megfelelő erdősítésekkel az erdősítést teljesítő erdő vagy gazdatiszt, valamint a beerdősített terület bérlője is, de pályázati kérelméhez mellékelni kell a birtokos írásbeli nyilatkozatát, melyben az kijelenti, hogy a pályázatban való részvételhez hozzájárul és egyszersmind kötelezi magát, hogy a versenyre bocsátott erdősítést a jutalom odaitélése esetében az 1879. évi XXXI. törvénycikk 2. vagy 4. §-ában meghatározott feltételek szerint állandóan erdőként fogja fenntartani és kezelni.

A pályázati kérvényben az erdősítés helyét (község, dűlő, helyrajzi szám) kiterjedését és az erdősítésre használt fanemeket pontosan meg kell jelölni.

Budapesten, 1904. évi február hóban.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

VEGYES KÖZLEMENYEK.

— **Egy gazdasági egyesületi titkár ki-tüntetése.** Az „alsófehérvármegyei gazdasági egyesület“ f. évi közgyűlése *Zeyk Dániel* főispán gazd. egyleti elnök indítványára *Székely-hidy Viktor* ismert közgazdasági író — 10 éves titkári működésének elismerése jeléül — egyhangulag az egyesület örökös tiszteletbeli titkárává választotta meg.

— **A küldöttség a magyar-erdélyi szarvasmarhafajta tenyésztése érdekében valószínűleg április hó 7.—8. körül fog a földmivelésügyi miniszterhez felútatni.** Résztvételi jelentkezések az E. G. E. titkári hivatalához intézendők. A végleges terminus 4—5 nappal előbb megfelelő módon hírvül fog adatni.

— **Vetőmagkiosztás a Székelyföldön.** Tallián földmivelésügyi miniszter, hogy a Székelyföldön kevés hozamu és elfajult vetőmagvakat felfrissítse és megfelelő jó minőségű vetőmaggal lássa el a kiszagadkat, a vetési idő alatt tengeri, zab, árpa, két fajta bab és burgonya vetőmag kiosztását határozta el. A kiosztott vetőmagvak beszerzési árának 30 százalékát a miniszter tárcája terhéro vállalta

el. A miniszter gondoskodott, hogy a legjobb vetőmag jusson kiosztásra s megállapította, hogy egy-egy gazda mennyit kaphat vetőmagul; egyben biztosította azt is, hogy ez állami kedvezmény tényleg vetési célokra fog felhasználtatni. A kiosztás már legközelebb megtörténik.

— **A gabonaszövő háziipar meghonosítása végett.** A juhtenyésztés és a gabonaszövő háziipar meghonosítása érdekében kétezer drb. rackajuhnak kedvezményes áron való kiosztását engedélyezte Tallián miniszter a *Kárpátmenti* vidéken a gazdasági helyzet javítására.

— **Magyar pulykák az angol piacokon.** A földmivelésügyi miniszter leiratot küldött a B. O. E.-nek, melyben tekintettel arra, hogy az angol piacokon a magyar pulykák kiváló kedveltségnek örvendenek, felhívja az egyesület figyelmét, hogy buzdítsa tagjait a pulykatenyésztés nagyobb arányú felkarolására.

— **Talajjavítás.** Érdekes adatokat tár elő a kulturmérnöki hivatalok működése. E szerint a hivatalok működése egy éven belül 871 ezer holdra terjedt. Ebből 25 ezer talajjavítás, alag-esővezés, lecsapolás és öntözés. Az érdekeltek ezen munkálatokba 1 millió 272 ezer koronát fektettek.

— **A lentermelés terjedése.** A lentermelés föllendülését bizonyítja az a körülmény, hogy erre a termelési évre 1.500 tonna eredeti orosz (rigai) vetőmagot osztattott ki Tallián Béla földmivelési miniszter kedvezményes áron. Itt említjük meg, hogy Tallián Béla elhatározta a kendertermelésnek az eddiginél fokozottabb fölkarolását. Tervezik a közszégi áztatók állami segítségét. A miniszter nagyobb arányú tevékenységet óhajt e téren megindítani, az előtanulmányok most tétetnek.

— **A kolozsvári gazdasági egylet f. hó 20-án a hidelvei népiskolában hasznos előadást tartott tagjai előtt a selyemtenyésztésről.** Az előadást I. *Irsay József* ev. ref. lelkes vezető be egy tanulságos szép beszéddel, mely után Dr. *Seyfried* Károly gazd. tanint. tanár tartotta meg szakelőadását. A K. G. E., melynek Dr. *Nyerges* Zsigmond a titkára, újabb időben elismerésre méltó agitációt fejt ki a kolozsvári kiszagadák szakismereteinek gyarapítása tekintetében. Következő előadását ma tartja a magyar-utcai iskolában.

— **A barcasági szászok tejszövetkezete.** A barcasági szászok tejszövetkezete a napokban tartotta meg közgyűlését Brassóban. Ennek a tejszövetkezetnek az a jelentősége, hogy idővel az összes barcasági szászok tejgazdaságát ebben akarják egyesíteni. A szövetkezet tagjai 1903-ban átlag 6000 liter tejet szállítottak be naponként, összesen pedig beszállítottak 1.170,255 liter tehén- és 1.077,451 liter bivalytejet, együtt tehát 2.247,706 litert. Kifizetett ezért a szövetkezet tagjainak 237,878 62 koronát. Magában Brassóban eladtak összesen 1.035,731 liter tejet, de a város téli tejfogyasztását még mindig nem győzte a szövetkezet, remélik azonban, hogy neisokára ezt is győzni fogják. A szövetkezet *vajgyára mintaszerűen van berendezve* s 1903-ban 63.682 kg. vajjat termelt, melyet túlnyomó részt *Berlinbe* exportáltak. A brassói tejszövetkezet három esztendeje áll fön s 1903-ban 113 50 korona volt a tiszta jövedelme, amelyet természetesen szövetkezeti célokra fognak fordítani. Az eredmény tavaly mintegy 25 ezer koronával volt nagyobb, mint az előző esztendőben. A szövetkezet vezetői, az eddigi sikeren felbuzdulva, nagy tejgazdasági akciót akarnak indítani s szász földmivelők között az egész Barcaságon.

— **Az Egyesült Államok szarvasmarha-állománya 1903-ban.** Az Egyesült Államok kormányja február végén adta ki a szarvasmarha-állományról szóló statisztikai kimutatását, amely szerint a szarvasmarha-állomány 1902-höz képest kerek egy millióval, 1900-hoz képes kerek nyolc millióval fogyott. Az 1900-iki létszámbeccsés szerint 68 millió szarvasmarha volt az Egyesült Államokban, míg 1903-ban csak 60.350.000 volt. A sertésállományt illetőleg a

Ermelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint
Országos Hirdetési Kalauz.

A kisbirtokosok által

sajátkezüleg, a legnagyobb gondal, angolnyelven és rafias eljárással készített kitünő minőségű vagyoniilag szavatolt fajtisztá, I-ső rendű miniszteri szokvány-rendeletnek minden tekintetben megfelelő

szőlőlugasnak is kiválóan alkalmas!

csemege és borfajú szőlőoltások a tapasztalatok során fajtisztának, a legjobbaknak és legmegbízhatóbbaknak bizonyultak!

Minden nagyhangon hirdető, gyárilag füllesztett, reklamizozott előhajtásos oltást messze felülmulnak!

Chasselás, muskotály és más legkiválóbb csemegefajokból összeválogatott I-ső rendű **lugasgyűjtemény ára:**

(melyeknek megeredéseért és jóságáért felelőség vállalattik)

1. kis összeállítás 15 darab 5 kor. — 2. nagy összeállítás 30 drb 10 kor.

a) **Borfajok:**

b) **Csemegefajok:**

Amerikai ripária portális alanyon oltott gyökerező fás és zöldolványok ára tavaszi szállításra:

Árak tavaszi szállításra értendők:

Ezer drb.	200 kor.	Ezer drb.	220—240 kor.
Száz drb.	22 "	Száz drb.	25—30 "
Tíz drb.	2 " 50 fill.	Tíz drb.	3—5 "

Hazai szőlőfajok: — Filoxeramentes:

Szőlőkirály (Delaware)

A kötött talajon egyedül használható olyan rendkívül korai directtermő, melynek 25—26%-os cukor és szokatlanul nagy szeszartalmu bora igen jó, hasonló a szomorodni másláshoz és madarához Silányabb kerti vagy homoki borok feljavítására. Gyengébb évbéli termések háziasítására nem lehet eléggé ajánlani. A delaware francia szigetről 17 évvel ezelőtt, közvetlenül az ermellékre portált ezen peronosporának ellent álló szőlőfaj termi manapság hazánkban a legjobb és legerősebb bort s **borok királyának.** A jövő szőlőszet kiméltán nevezhetjük a cse. Mindenütt megterem úgy a homokon, mint a kötött agyagos, meszes, köves, palás és nyirkos talajokban. Ezen beoltás nélkül termő, biztosan jól megforradott, rendkívül (tartós, szívós zöldhajtása 1—20 hideget is kibíró) korán érő csemegefaj, felhozott előnyeinel fogva, megérdemli, hogy kertjeinkben, barázdákban, kerítések és házaink fala mellett s minden egyébre nem használható helyeken, mint

szőlőlugas tenyésztessék,

100 drból álló lugas-gyűjtemény osmagolva és postára feladva csak 10 korona.

Borkirály! Mintabor 2 korona. (Delaware!)

Ripária portalis telepek!

Nagymennyiségű ripária eladás!

Tisztán kezelt valódi ermelléki fajborok! paláczkokban úgy, mint hordókban, kicsinyben és nagyban a legutányosabban beszerezhető s kivá atra válaszbélyeg ellenében bővebb felvilágosítást, vagy 1 korona utánvétel mellett minta bort küld: 1284

Az Ermelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint Országos Hirdetési Kalauz, Székelyhid. (Biharmegye.)

Olasz Rizling gyökerező szőlővessző.

1000 drb. 24 korona; legalább 4000 drb. vételnél nagy árengedmény.

Általánosan elvan ismervé, hogy az olasz rizling az egyedüli szőlőfaj, melyben a rendkívüli nagy hozamképesség és kitünő minőség egyesül. Ellentálló sok és különböző szőlőbetegségeknek és hosszszas őszi esőzés esetén a rothadásnak is teljesen ellentáll, — talajban nem válogat. Méltán megérdemli az összes szőlőfajok között azon előnyben való részesítést, hogy minden mások mellett tömeges telepítésre használtassék.

Kertészek, zöldségtermelők figyelmébe!

Székely-Udvarhely városában, hol rendkívül nagy a hivatalnoki kar, sok a kerttel nem bíró kereskedő, iparos, kik zöldség-szükségleteiket, mind a piacról szerzik be s zöldségtermeléssel alig foglalkozván valaki, Maros Vásárhely messzi vidékéről hozzák a zöldséget: **haszonbérbe adó** s azonnal átvehető, a város központján fekvő **nagy kert**, kitünő fekete, mély humus talaj tartalmu, kiválóan alkalmas telok: mely az udvaron levő kútból, fekvésénél fogva, **facsatórán** öntözhető.

Van 3 szoba, konyha, két nagy és száraz pince, külön földi pincze zöldség elhelyezésére, zárt és nyitott szinok, azok tisztítására nagyon alkalmas.

A székely kormánybiztosság segélye kieszközölhető a termelők taníttatásával, oktatásával! 1316

Bővebb felvilágosítással, leíró képes ajánlattal

Nagy-solymosi KONCZ ÁRMIN gyógyszerész és nagybirtokos szolgál **SZÉKELY-UDVARHELYT.**

Épen most jelent meg!

Elkészett levelek. (Briefe die ihn nicht erreichten). Regény levelekben, a 65. eredeti kiadás után fordította Miklós Jenő. Ára remek kiállításban 480 kor., fényes diszkötésben 6 korona.

Rovetta, Gerolamo. A Montegu-pör. Regény, fordította Hravovszky Julia. — Ára 120 korona. — A jelenkor legjobb olasz írójának legújabb, igen szép műve.

Vértesi Károly. Éjfél nap országában. Utirajzok Svéd-országból 17 szines képpel vászon diszkötésben 4 kor.

Az előnyösen ismert utazó ezen legújabb műve a legközelebbi benyomásait örökíti meg igen élvezhető stílusával. 1251

Bakos Sándor. Elektromosság a gyakorlatban a legújabb felfedezésekig (Masconi) 148 ábrával. Ára 5 k., diszkötésben 6.50 kor. Katalogs kívánatra ingyen és bérmentve! Megrendelhetők:

Szilágyi Béla

könyvkereskedésében BUDAPEST, VI., Károly-körút 26.

Páris 1900. Grand Prix! (328. sz.) Páris 1900. Grand Prix!

Eredeti Singer-varrógépek házi használatra

és minden ipari célra.

Nagy tartósság! Egyszerű kezelés! Magas szolgáltatási képesség!

Ingyenes oktatás a divatos műhímzésben is. — Varrógépekhez való elektromotorok minden nagyságban. Különleges varrógépek zsákvarrásra, zsáktömésre, zsákfoltozásra és szegésre. Erőhajtány berendezések a legújabb és legbevéltabb szerkezetben.

Temesvár 1891. Aranyérem! Singer Co. Debreczen 1894. Arany oklevél.

varrógép részvénytársaság,

Kolozsvár, Jókai-utca 3. 1132

Brassó, Kapu-utca 23. szám. Maros-Vásárhely, Széchenyi-tér 55. szám. Agrár bank-épület. N.-Szeben Vasút-utca 5. sz.

Hogyha nagy és biztos termés czéloztatik, akkor a szőlőtulajdonos csakis az olasz rizlinget fogja az összes fajok között választani.

Oltáshoz alkalmas olasz rizling sima vessző e célra különösen megválogatva, miért is az oltásnál magas százalékot biztosít, ajánlom különösen gazdasági egyesületeknek, vinczellér és pinczeszövetkezeteknek — ezereenként 8 koronáért.

Gyökereztetésre alkalmas olasz Rizling sima vessző ezereenként 4 kor. 50 fill.

Ugyancsak nagy választékban szállít **szőlőoltványokat** felelőség mellett, teljesen fajtisztán szokványminőségben olcsó áron 1308

Árjegyzék ingyen! Caspari Frigyes Medgyesen.

Cséplőgépek

jókarban tartásához és üzeméhez szükséges gummi pakolások, tömitések, szijak, ponyvák, olajok és számszámok, valamint a cséplőgépeknél a legújabb miniszteri rendelet szerint előirt és összeállított mentőszek-

rények gyári raktára.

Schottola Ernő

műszaki központi szakületében. 1313

Budapesten, Andrassy-ut 22.

KASS ANTAL

aranyozó üzlete Deák F.-utca 9. sz.

Aranyozó műhelyében készít új kékkereteket, tükröket, Consolokat, szalou-asztalt,

függöny-tartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek újbol aranyozását jutányos árban készíti el. Továbbá templom-aranyozásokat új oltár készítését, rajz szerint, régi oltárok újbol aranyozását a legjobb eszölt arannyal jutányos árban, felelősség

mellett elvállal. Oltár gyertyatartókat, feszületeket, jó tiszta, tartós arannyal, aranyozásáért felelősséget vállal.

Becsés megrendeléseit kérve,

teljes tisztelettel

Kass Antal
aranyozó.

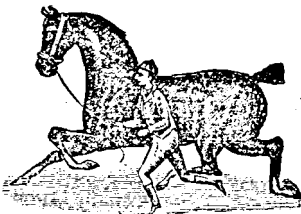
1270

Páris 1900. világkiállítás: „GRAND PRIX.”

KWIZDA-féle restitutions fluid

cs. és kir. szab. mosóvíz lovak részére.

— Egy üveg K. 2:80. —

40 év óta az udvari istállóban a katonai és polgári nagyobb istállóban használatban, nagyobb megerőltetés előtt és után erősítőül, inak merevése ellen stb. s a trainingnél nagyobb munkára képesíti a lovat.

KWIZDA szabadalma.

Pneumatic. bokavédő szallagléppárnával.

Bokavédő szalagok.

GUMMIBÓL szürke, fekete, barna és fehér színben és 4 nagyságban állítatik elő és pedig a bal és jobb lábára.

A bokára, a—b-ig mérve, melynek körülete
20—22 cm. megfelel az 1. sz. | 24—27 cm. megfelel a 3. sz.
22—24 cm. „ 2. sz. | 27—30 cm. „ a 4. sz.

A szabad. bokavédők árai:

Szürke színben dronként | Fekete, barna v. fehérszín.
1. sz. K. 5:50. 2. sz. K. 5:90. | 1. sz. K. 5:90 2. sz. K. 6:40.
3. sz. K. 6:40. 4. sz. K. 7:30. | 3. sz. K. 6:80. 4. sz. K. 7:70.

Főraktár: 1291. I.

Kwizda János Ferencz cs. és kir. osztr., magy. kir., román kir., és bolgár fejedelmi udv. szállító kerületi gyógyszerész, Korneuburg. bei WIEN.

Gulyabeli szarvasmarha árverési hirdetmény.

A kolozs-tordai m. kir. állami ménegazdaság tisztavérű magyar erdélyi fajta tenyésztéséből származó 4 darab fiatal tenyészbika 20 darab kisorsolt, illetve számfeletti különböző koru tehén és 2 darab három éves üsző, **Tordán** az állami gazdaság majorjában **folyó évi április hó 7-én délelőtt 10 órakor** nyilvános szóbeli árverés útján készpénz fizetés ellenében oladásra bocsájtatik.

Ezen árverésre az érdeklődők Kolozsvár felől a reggel 6 óra 11 perczkor induló 502. számú gyorsvonattal; Tövis-Kocsárd felől az 505. személyvonattal Gyéresen át reggel 7 óra 55 perczkor érkezhetnek Tordára.

Az állatok pontos leírása a kolozs-tordai m. kir. ménegazdaság intézősége által (Kolozspusztá, utolsó posta: Kolozs, távirda állomás: Kolozs-Kara) az érdeklődőknek megküldetik.

Budapest, 1904. évi mártius hó

1319

M. kir. földmivelésügyi Minister.

PÉNZ**4%-OS törlesztéses kölcsönök**

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan $\frac{3}{4}$ értékeig I. és II. helyre 15—65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre

gyorsan és discretén.

Bank- és magánadósságok convertálása.

Meller Lajos és Társai bankbizomány

Budapest, VI., Dávid-utca 15. (Törvényszékileg bejegyzett cég).

1317.

(Válasz bélyeg.)

Kiválóan szép erdélyi

Arankamentes lóheremag**és magyar lucernamag**

25—50 és 100 kilós zsákokban állami ólommal ellátva előnyös áron eladó.

Eredeti: *quedlinburgi, Oberndorfi, sárga olajbogyó és vörös Mamuth*

répamagvakban,

valamint tavalyi és ideai búkkönyben

bizományi raktár.

Tudakozódní

Hitelbank Áruraktárnál Kolozsvár,

pályaudvar.

1295

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

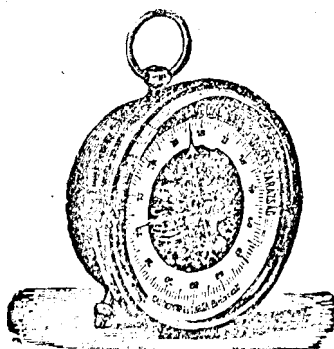
Alapítványok:	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K.
	Alapítók	1.270.000.— „
	élet	200.000.— „
Tartalékok		254.972.72 „
	Összesen:	2.124.972.72 K.
1901. évi fölösleg		90.349.— K.
1902. „		59.782.36 „
1903. „		109.331.73 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módzatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgálunk.

Calderoni és Társa

Budapest, Váci-utca 1.

Aneroid légsúlymérők, higany légsúlymérők, (Hygrométerek, nedvmérők), Lambrecht-féle polyméterek, Thermohygroscopok és időjelző készülékek (Weller-telegraph), esómérők, maximal-minimal hőmérők, melyeken leolvasható a volt leghidegebb és legmelegebb, valamint a jelen hőfok. Zivatarjelző hőmérők, viljamos fagyjelző hőmérők, szoba hőmérők, melegágy hőmérők, kazal hőmérők, pincze hőmérők széles beosztással, keverék-hőmérők.

Burgonya-mérlegek és gabona-mérlegek, Must-, Bor- és Pálinka-mérők; hitelesített szesz-mérők, hitelesített cukor-mérők.

Alambic Salleron készülék a bor szesztartalmának meghatározására.

Földmérő műszerek, aczélmérő szalagok vaskereszten, Mérő-láncok rectificatióval, szög tűző korongok, szögtükrök, léptékek és rajzszerkek.

Tábori, vadász és színházi látosövek, Zeiss Busch és Goerz-féle prismás távosövek Szemüveg és orrcsüptetők, és védőüvegek, Fényképészeti készülékek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

1256

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő
KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozásokra (felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.)

Ezen rovatban minden 20 cm, vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Különfélék.

Tavaszbuza vetőmag eladó.

Kitünő minőségű, bő termésű, rozsdának, megdülésnek az őszi búzánál sokkal ellenállóbb.

Ára q-ként 18 kor. **Ozv. gróf Pejachevich Arthurné** mező-őri uradalmában

Posta: **Kolozs.**
Vasút: **Virágosvölgy.**
1244

Eredeti „Hanna“-**Vetőmag-Árpa** első utáni termés métermázsája 14 korona, kívánatra minitát bérmentve küld br **Kemény Á. A.-Gáldi** birtok kezelete u. p. **Tövis.** 1310

DUNKY FIVÉREK
— os. és kir. udvari —
Fényképészek,

Mátyás király-tér 10. Gr. Wass házban levő **fényképészeti műtermöket** megnagyobbítva ujonnan építették és a kor minden igényeit kielégítőn fényesen berendezték s kéri a n. é. közönség további pártfogását.
1127.

CIMBALOM
részletre is olcsón kapható.

Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld **Varga Pál** cimbalomgyártó, Makó, saját házából.

Cimbalmozni a leg-rább megtanulható az öntanulási, saját kiadásomban megjelent, cimbalomiskolából, melynek ára 4 kor. helyben, utánvéttel 70 fillérrel több. A megrendelő saját keze írása szükséges. **VARGA PÁL** cimbalomgyártó. 1182

BÉLHURUT

Cornides Károly és Társa.
Felka (Szepesmegye). Erdei gyümölcsöket földolgozó telep.

Nemes harcozi **kanarit** (Trute törzs) nappal és világitásnál változatosan éneklőst 15 napi próbaidővel küldök, nem tetszőt kicserélem vagy a pénzt visszaadom. Tenyészdém több bel- és külföldi kiállítással kitüntetve Csomagolás ingyen **Ováry József, Rákosliget** (saját házban), a kanári tenyészők egyletének tiszteletbeli elnöke Képes árjegyzék 50 oldalra terjedő utusitással bérmentve. 1236

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalmában,
u. p. Koncza.

kaphatók leszállított áron **Francia perje** csomós ebir **Fűmagvak.**

Cserhádi tanártól meghonosított **óvári tak.-répamag** melyet a magyaróvári szarvasmarhateny-egylet parasztagzdái 3 év óta 600 holdon felüli területen termelnek drassói magból bőtermőség és eltarthatóságért. Koránérő, fehér, hl.-ként 55 kg. súlyu k.-holdanként 10 év óta 9-15 mm. termett:

duppauai zab lóbab **pernauai lenmag** **székely tengeri,** korai **királyné tengeri,** legbővebben termő

1902. Budapesten 2 első díj; 1903. szeptember Kolozsvárt gulyabeli tehenekért és 3 éves bikákért

— 2 első díj. —
Ezen gyorsan fejlődő, edzett hatalmas csoportu 2-3 éves

magyar bikákból

Állandó készlet, árak 500-1500 korona. 1253
Utolsó eladás 1600 koronás bika

Bajor I. KOLOZSVÁRT,
angol törz-szab műtermében
Wesselényi Miklós-ú. és Mátyás király-tér sarok, Hirtzház, bejárát Wesse-lényi-ú. felől — a legújabb minták szerint és legjobb szövetelekből r. n. kívül jutányosan vállalatunkból r. n. és díszöltönyök, valamint sport, vadász és házhasználati ruhák! 1120

Seitz-féle asbesth-szűrő
mindenféle nagyságban
Seitz-féle motor-szivattyuk,
Seitz-féle kézi-szivattyu,
szállít próbára:
SEITZ THEO,
BÉCS I., Wollzeile 16.
pinczegazdasági gépgyára.
Telefon szám: 2797. 1281
Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Nélkülözhetetlen háztartási cikk
a **VIKTORIA-gyalu,** mely egymaga pótolja a tők, káposzta- és ugorka-gyalut. Meglepő szép formákat aprít gyümölcsbefőzéshez és körítéshez. — Ára kicsiny 30, nagy 50 krajczár bérmentve, a pénz előleges beküldésénél.
VIKTORIA-gyalugyár
BUDAPEST, 1233
Nagykorona-utca 11. szám.
Viszon'elárusítók kerestefnek.

Olajpogácsát ismert legjobb minőségben ajánl, ugyanott kapható elsőrendű **CHAMPLAIN TAVASZBUZA,** mely buza mennyiségre olyan, mint az ősszel vetett, nem dől, piros és nagy szemű: 50 kgr. 9 kor.
Erczmann Adolf olajgyár **KATONA, Kolozsmegye.** 1225

Szebb, tartósabb és olcsóbb, mint a fakerítés az én **Drótfonat-kerítésem** körülkertelésekhez és barmfi-udvarokhoz!
Első erdélyi drótszövőgyár
Haltrich A. Medgyes.
1311

Szőlőoltvány, szőlővessző és saját termésű boreladás.
Eladok nagyváradi szőlőszetemből: **SIMA ZÖLD-OLTVÁNYT** riparia portalis alanyon fehér bakar, piros bakar, Olasz rizling, Nagy burgundi, Oportó, Carbenet fajokban, csomagolással együtt ezrét 92 koronával, Sauvignon 102 koronával, rupestris alanyon fehér és piros Chasselas 112 koronával számítva.
Hasi sima vesszőt (oltógalynak is) fehér bakar, piros bakar, furmint, szerémi zöld, szilvani, sauvignon, Oportó, Carbenet és Chasselas fajokban — csomagolással ezrenként 7 K. 50 fill.—9 K. 50 fill. árral.
Saját termésű nagyváradi fehér asztali 6 bort 44 korona, ujbort 40 korona árban Hlitenként, valamint ménes-gyorki saját termésű, **Kadarka, Carbenet merlot** finom vörös és **Sauvignon** fehér csemegeborokat, 4 évjáratból palackozva vagy hordóban. Ez utóbbi borok a pozsonyi kiállításon aranyérmert nyertek. — Kaphatók évjárat és minőség szerint Hlitenként 50 frttól 85 frtig.
Molnár Lajos szőlőbirtokos N.-Várad.
1301

Wegmann Frigyes
Malomépítész és hengerszékgyár ZÜRICHBEN.
Vezérigazgató: **Jakab István** mérnök, Budapest, II., Horvát-ú. 23.
Kéregöntésű és porcellán hengerszék. Malomberendezési gépek és kellékek. 1283
Számítalan olismerés és kitüntetés. 1900. Paris Grand Prix, 1903. Kolozsvár díszoklevél.
Tessék árjegyzéket kérni

A m. kir. államvasutak gépgyáranak vezérügynöksége

Budapest, V. kerület, Váci-körút 32. szám

1262 ajánlja a magyar királyi államvasutak gépgyárában készült új szerkezetű
GÖZCSÉPLŐKÉSZLETEKET, IPARI CZELOKRA ALKALMAS COMPOUND LOKOMOBILOKAT.

MILLENIUM

fűkaszáló-, marókrakó- és kévekötő aratógépeket, valamint
egyéb mezőgazdasági eszközöket.

Erdélyrészi képviselő: WESSEL LEÓ, Kolozsvár, New-York szálloda.

AZ
ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDELYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

KOLOZSVÁR, Szentegyház-utca 2.

Sürgőnyozim: Kereskedelmi Társaság. — Telefonszám 311.

Legolcsóbb és legmegbízhatóbb beszerzési forrás mindennemű mezőgazdasági-gépek, talajművelő eszközök és szükségleti cikkekre, u. m. műtrágya, vetőmagvak, gépolaj s zsiradékok, kocsikenőcs, hajtószíjak, juta és lenzsákok, vízmentes ponyvák, stb. Ajánlunk t. cz. gazdaközönségünknek az Erdélyi Gazdasági Egylet felügyelete alatt arankamentesített és a Kolozsvári M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Állomás által olomzárolt legjobb

Háromszéki lóhere- és magyar luczerna magvakát,

valamint mindennemű fűmagvakat és eredeti oberndorfi répmagvakat, továbbá Erdélyben eredeti rigai mag után először termelt kitűnő lenmagot, bal-taczin, székely tengerit, hanna árpat, duppai zabot és egy nagyon bőven termő svéd zab-különlegességet a legjutányosabb árak mellett. — Felkérjük az erdélyrészi állattenyésztő birtokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik (igás ökör, tinó, borju, sertés, stb.) minőségét és mennyiségét hozzánk sürgősen bejelenteni sziveskedjenek, mivel a Királyhágón tuli uradalmak részéről a vételre rendkívül sok megbízás érkezett.

Kívánatra minták s árjegyzékek ingyen s bérmentve!

1010

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és egyéb malomgépeit, mint feivonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

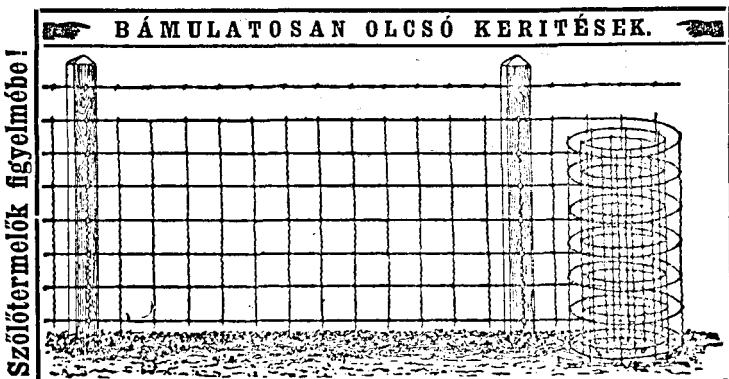
Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Electromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

1017

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntette

Szöfőtermelők figyelmébe!

Mezőgazdák figyelmébe!

HAIDEKKER SÁNDOR

= sodronyszövet-, = fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII., Üllői-út 48. sz.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott 1314

Hungária sodronyfonatát,

mint a legolcsóbb és legmegbízhatóbb kerítési anyagot, mely előnyével fogva följárul minden eddig alkalmazott sodronykerítés. Ezen, a szőlő- és méterenkint 1 fillért, de egy küldeményre legalább 50 fillért.

mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnye: Olcsóság: Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):

körülbelül 5 centiméter lyukbősséggel: Készletben: 1 és 2 méter magasságban valamennyiből, 1-50 méter magasságban 2-2, 2-5 és 2-8 mm. dróterősségűkből,

Sodronyterősség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár négyez. méterenkint fill.: 40 48 56 64 72 80 100 120 fillér.

Célszerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolását is megakadályozza; felső és alsó szélei pedig tüskések, tehát az átmenést megakadályozza. A fonat csavart szála — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, miáltal nagy az ellenálló képessége; a keresztirányban pedig hullámosak, a szálaik összekuszálása ki van zárva.

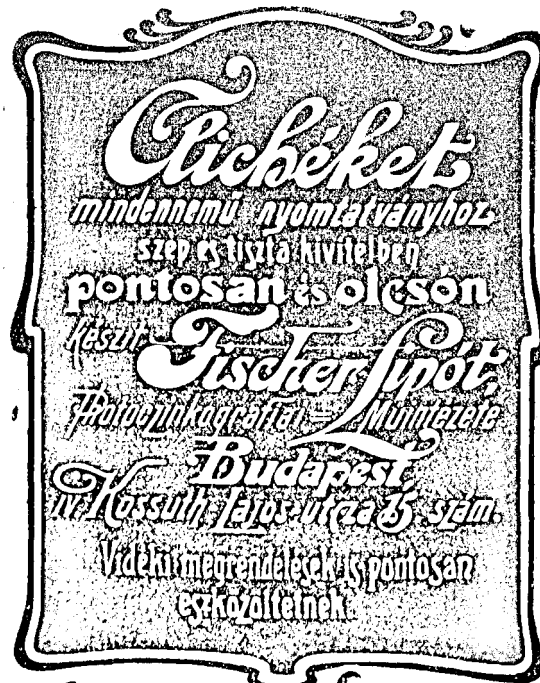
Könnyű kezelés: Kézrel meghuzva, egyszerűen a faduczokhoz szegezendő horganyozott kettős szegekkel, a fonat sima és feszes marad. Nagy előnye a fonat feszesége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét fölérősíthető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. Feszítő sodro-

Körülbelül 3x5 centiméter (hosszukas) lyukbősséggel: Készletben: 1 méter magasságban valamennyi dróterősségben, Sodronyterősség mm.: 1-2 1-4 1-6 1-8 2-0 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár négyez. méterenkint mm.: 50 60 70 80 90 100 130 150 fillér. Csomagolásért, szállításért és kezelés költségéért számított négyez. méterenkint 1 fillért, de egy küldeményre legalább 50 fillért.

nyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tüskés sodronyt alkalmazva, a kerítés tetészettségét megmagasítható. — A tüskés sodrony méterenkint ára 6 fillér.

Számos elismerő levél áll rendelkezésre. Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi sodronyfonatokat mindenféle czelokra; csinos és erős kisuteli kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrőstakat, vaskezes sodronyfonat és kovacsolt vasból. Föld- és kavicsrostákat, maglár-ablakrostályokat, ökrös- és székföldrostákat, szőlőbogyózó rostákat, borszűrőket, cséplőgépekbe való gabonaszűrőhengereket stb. Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Utánysor, pontos és gyors kiszolgálás.

1011